

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2010

Anežka Dvořáková

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Anežka Dvořáková

*Význam metod PPR v přípravě na manželství z hlediska
křesťanských manželů*

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Martin Loučka

2010

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 1. listopadu 2010

.....

Jméno a příjmení

Obsah

Úvod.....	6
Teoretická část.....	8
1 Manželství.....	8
2 Svátost manželství.....	9
2.1 Svátost.....	10
2.2 Přiblížení svátosti manželství.....	10
3 Příprava na svátost manželství.....	12
3.1 Vzdálenější příprava.....	12
3.2 Bližší příprava.....	12
3.3 Bezprostřední příprava.....	13
3.4 Obsah přípravy.....	13
3.5 Délka přípravy.....	14
3.6 Přednášející a místo průběhu.....	14
4 Sexualita.....	15
5 Přirozené plánování rodičovství.....	16
5.1 Pojem přirozené plánování rodičovství.....	16
5.2 Menstruační cyklus.....	16
5.3 Sledované příznaky.....	17
5.4 Společná plodnost páru.....	17
5.5 Metody přirozeného plánování rodičovství.....	18
5.5.1 Metoda kalendářní.....	18
5.5.2 Metoda teplotní.....	18
5.5.3 Metoda hlenová.....	19
5.5.4 Sebevyšetřování čípku.....	19
5.5.5 Nové technologie v oblasti přirozeného plánování rodičovství.....	19
5.5.6 Metoda symptotermální.....	20
5.6 Spolehlivost metod.....	20
5.7 Přínosy přirozeného plánování rodičovství.....	22
5.7.1 Spolehlivé vyhnutí se početí dítěte.....	22
5.7.2 Svobodná regulace početí dítěte.....	22
5.7.3 Stanovení délky těhotenství a termínu porodu.....	23
5.7.4 Prohloubení partnerské komunikace.....	23
5.7.5 Vzájemné pochopení.....	23
5.7.6 Finanční dostupnost.....	24
5.7.7 Zdravotní hledisko.....	24
5.7.8 Ekologické hledisko.....	25
5.8 Obtíže při užívání PPR.....	25
5.9 Organizace věnující se PPR v České republice.....	26
Výzkumná část.....	28
6 Cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	28
7 Hypotézy.....	28
8 Použitá metodologie.....	31
9 Výzkumný soubor.....	32
10 Zpracování dat.....	32
11 Výsledky.....	33
12 Diskuse.....	45
12.1 Odpovědi na výzkumné otázky.....	45
12.2 Diskuse nad výsledky.....	45

12.3	Slabiny proběhlého výzkumu.....	50
12.4	Náměty pro další výzkum a aplikace závěru v praxi.....	50
	Závěr.....	51
	Bibliografie.....	52
	Seznam zkratek	54
	Přílohy	55

Úvod

Sociální práce je nejen teoretická disciplína, ale i obor praktické činnosti, zaměřený na posilování důstojnosti klientů a podporu jejich sociálního fungování. Součástí sociální práce je řešení a odhalování sociálních a zdravotních rizik, souvisejících se způsobem života klientů. Je realizována skrze poskytovatele sociálních služeb. Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální poradenství, které je dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. garantované jako bezplatné, je rozděleno na dva druhy. Základní sociální poradenství, charakteristické informováním všech osob v nepříznivé sociální situaci, a odborné sociální poradenství, jež spočívá zejména v poskytování odborných poradenských služeb, zaměřených na konkrétní potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin. Je poskytováno v různých typech poraden. Může se jednat o poradenství v občanských, manželských a rodinných poradnách, dále také v poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí. Můžeme sem zařadit i předmanželské poradenství, které například Navrátil (2001, s. 18) uvádí jako ukázkový případ individuální - skupinové preventivní aktivity, kde „cílem poradenského procesu je vybavit oba partnery schopností anticipovat možné potíže manželského soužití a především jde o to naučit partnery takové problémy zvládat“. Do odborného sociálního poradenství patří i řešení partnerských vztahů, včetně otázek lidské sexuality a přístupu k institutu manželství.

V České republice působí zařízení, která se věnují přípravě na manželství a práci se snoubenci a manželi. Některá z těchto zařízení nabízejí i odborné sociální poradenství, jehož součástí je i výuka metod přirozeného plánování rodičovství (PPR) (např. Centrum naděje a pomoci). Tento druh poradenství mezi sociálními pracovníky není příliš rozšířený. Na PPR se většinou nahlíží jen jako na metodu sloužící k vyhnutí se početí. Užívání PPR je však víc než to. Jedná se o životní styl (Skočovský 2007, Brzek 1993) a o přístup k sexualitě a k manželství. Tento postoj má i svůj sociální aspekt. Přijetí životního stylu, který je založený na metodách PPR, může mít vliv na průběh manželství, na jeho stabilitu a celkové prožívání manželského vztahu.

Některé organizace v rámci služeb sociální prevence nabízejí i různá setkávání snoubenců a kurzy přípravy na manželství (např. Centrum naděje a pomoci). Některé organizace nabízejí programy přípravy na manželství nad rámec registrovaných sociálních služeb (Centrum pro rodinu a sociální péči Brno, Praha, Ostrava).

„Protože stát i církev slouží téže lidské osobě, dochází nevyhnutelně k tomu, že se jejich zájmy v některých oblastech překrývají.“ (Peschke, 2004, s. 548) Mezi tyto oblasti patří právě i manželství. Příprava na manželství může mít mnoho variant (blíže v kapitole Příprava na svátost manželství) a může se tedy jednat o jednu z forem spolupráce mezi státními a církevními institucemi o jejichž prospěšnosti hovoří Benedikt XIV. (2006).

Cílem mé práce je identifikovat limity a možnosti poradenství zaměřeného na výuku PPR v souladu s probíhající přípravou na manželství. Dílčími cíli je popsat obtíže a přínosy, které si manželé v souvislosti s užíváním metod PPR uvědomují a také zjistit, jaký význam pro ně má výuka metod PPR v souvislosti s předmanželskou přípravou.

Užitečnost tohoto cíle je podpoření dobré přípravy na manželství. Toho má být docíleno větší informovaností o názorech manželů u těch, kteří se na přípravě na manželství podílejí, a také u poskytovatelů sociálních služeb, kteří nabízejí v rámci své služby výuku přirozeného plánování rodičovství.

Forma předkládané bakalářské práce je empirická. Je členěna do dvanácti kapitol. Práce je dělena na dvě části: teoretickou a výzkumnou. Teoretická část je složená z kapitol manželství svátost manželství, příprava na svátost manželství, sexualita a přirozené plánování rodičovství. Teoretická část popisuje průběh výzkumu. Použitá metoda je dotazník.

Téma práce jsem si zvolila, protože je dle mého názoru z odborného hlediska zajímavé a není mu věnována dostatečná pozornost. Například v časopise Sociální práce/Sociální práce se toto téma zatím nijak nereflektovalo. Jako sociální pracovnice jsem mnohokrát během odborného poradenství viděla, jak jednodušeji se PPR chápe a později uplatňuje, je-li naučeno ještě před svatbou a snoubenci mohou společně pochopit zákonitosti těla ženy a jejich společné plodnosti. Nejen že to vedlo k ještě dalšímu rozvinutí vztahu, ale také získali potřebné jistoty ve vyhodnocování ještě „nanečisto“.

Touto prací rovněž reaguji na výzvu papeže Jana Pavla II. (2004), který vyzýval i sociální pracovníky ke vzdělávání se a šíření PPR.

Teoretická část

1 MANŽELSTVÍ

Rodina je základní jednotka státu (Krebs 2007). Její založení má z určitého hlediska za cíl uspokojování emocionálních potřeb partnerů (Matoušek 2003). To je také důvod, proč i stabilita rodiny „stojí a padá s citovou bilancí partnerského vztahu“. (Matoušek, 2003, s.181) V manželství a vztazích mezi manželi dochází k podpoření genderové totožnosti (Matoušek 2005). „Je těžké cítit se mužem bez stálé přítomnosti ženy a je těžké cítit se ženou bez stálé přítomnosti muže. Druhý člověk opačného pohlaví v nás aktivuje zvláštní pozitivní energii, ze které žije nejen on, ale kterou potřebujeme i my sami.“ (Matoušek, 2005, s.58) Dobrý manželský vztah tedy může mít významnou úlohu pro správné sociální fungování jedince a pro zdárné plnění jeho role ve společnosti.

Stát upravuje manželství v zákoně o rodině č. 94/1963 Sb., jež jej definuje jako „trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem.“ Uzavírá se před matričním úřadem nebo orgánem církve eventuálně náboženské společnosti svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy (Zákon o rodině č. 94/1963 Sb.). Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. je platný pro všechny, nehledí na to, zda jsou snoubenci věřící či nevěřící. „Člověk nemusí věřit v Boha, aby druhého miloval a mohl vstoupit do manželství. Láska, pohlavnost, manželský svazek, narození dětí - to vše patří k normálnímu lidskému životu.“ (Laun, 1996, s.52) Uzavření manželství „na úřadě“ je veřejné potvrzení společného života dvou jedinců, kteří se rozhodli žít spolu a přizpůsobovat se jeden druhému, vzájemným chybám a nedokonalostem. Je možné jej rozvést.

Z pohledu víry je manželství přece jen něco víc. Při svatbě v kostele se snoubenci rozhodli nejen spolu žít, ale i společně přizpůsobovat svou vůli třetí osobě - Bohu (Chlumský 1993). Manželství mezi pokřtěnými je svátostí (Lüdick, podle Slavík 1998; Chlumský 1993). Dle nauky církve to znamená mystické, účinné znamení Boží lásky k lidem (Malý 1978).

Manželství katolíků podléhá i „církevním zákonům a katoličtí manželé se jimi musí řídit ve všech otázkách týkajících se manželství.“ (Peschke, 2004, s.436) Základním právním podkladem je manželské právo, které je součástí Kodexu kanonického práva. V definici manželství vystihuje jeho zásadní prvky. „Manželský svazek, jímž muž a žena zakládají mezi sebou společenství na celý život, které je svou přirozenou povahou zaměřené na blaho

manželů a na plození a výchovu dětí, bylo od Krista Pána povýšeno mezi pokřtěnými k důstojnosti svátosti.“ (Manželské právo, 1993, s.2) Jedná se tedy o společenství, které trvá celý život a je určené k radosti obou z manželů a děti jsou jeho ovocem. Jeho vznik je podmíněn vyjádřením souhlasu právně schopnými osobami a je popisován jako „úkon vůle, kterým se muž a žena odevzdávají a přijímají neodvolatelným svazkem, aby tak vytvořili manželství.“ (Manželské právo, 1993, s.5) Zřetelně tedy vyplývá, že ani nemůže existovat jinak, než jako nerozlučné spojení před Bohem (Chlumský 1993) .

V současné situaci dochází k rozpadu 50% manželství a také mnoho párů žije nesezdaně (Matoušek 2005). Jako protipól toho nerozlučnost katolického manželství (až na výjimky) vede snoubence k uvážlivému rozhodnutí se pro životního partnera. Vzhledem k těmto „vyšším nárokům“, kterých si je církve vědoma, nabízí snoubencům podporu už v přípravné fázi před vstupem do manželství. Tato příprava je dokonce vyžadována a je zakotvena v podmínkách pro udělení svátosti manželství v Manželském právu (1993).

Tato nerozlučnost manželství má samozřejmě i svůj sociální dopad. Jednak by měla vést jedince k hlubšímu zamyšlení se, zda dokáže žít s druhým opravdu po celý život, na druhou stranu mu dává také obrovskou naději a jistotu, že je vztah díky církevním nařízením pevný. Církevní nesouhlas k rozvodům a celoživotní platnost manželství ovlivňuje i vlastní manželský vztah. Katoličtí manželé si tak mohou více uvědomovat, co pro ně manželství znamená, a spíše se budou snažit těžkou životní situaci společně překonat, pokud zde není možnost „úniku“ v podobě rozvodu. Tato svým způsobem i nucená větší stabilita rodiny pak může mít vliv na zdárný vývoj dětí, které nejsou ohroženy patologickými jevy, které rozpad rodiny přináší.

2 SVÁTOST MANŽELSTVÍ

Svátost manželství je jeden ze základních pojmů této práce. Proto si nejprve objasníme, co vlastně svátost jako taková dle učení církve je, jaké máme další svátosti, a následně bychom si přiblížili samotnou svátost manželství, jako velký Boží dar křesťanským manželům.

2.1 Svátost

I když je pojem svátost často zmiňovaný v křesťanské literatuře, a to i v literatuře týkající se manželství, není lehké jej přesně a jednoznačně vymežit. Jedná se o skutečnost přesahující člověka, kterou každý vnímá jinak hluboce a podle toho jej může různě ovlivnit. Milost ze svátosti může ovlivnit náš duchovní růst, v ní je možnost setkání se s Kristem a učit se jeho lásce (Content 2000). Jedná se o „konkrétní výrazy Boží lásky mezi námi. Zpřítomňují Ježíše mezi námi. Vyjadřují také naše naděje do budoucnosti.“ (Content, 2000, s. 33)

Kodet ji vidí jako otevření se svatému (podle Chlumský, 1993). Jsou znamením a prostředky, jimiž se upevňuje víra (Peschke 2004). Motivují a podporují křesťanský způsob života (Peschke 2004). Svátost je velký dar, je však velice individuální, jak s ní obdarovaný naloží a dále rozvíjí. „Jsou určeny k posvěcování člověka, k budování Kristova těla a k Boží oslavě.“ (Peschke, 2004, s. 142)

Svátostí je sedm: „křest, biřmování, eucharistie, smíření, svátost nemocných, svěcení a manželství.“ (Peschke, 2004, s. 142) Jsou to náboženské oslavy všech důležitých událostí jedinců (Content 2000). Dělí se na „svátosti mrtvých: křest a pokání, a na svátosti živých: eucharistie, biřmování, svátost nemocných, svěcení a manželství.“ (Peschke, 2004, s. 149) Křest můžeme nazvat primární nebo také výchozí svátostí, je základem pro „následování Krista a předpokladem pro všechny další svátosti.“ (Peschke, 2004, s. 144) Výkladem podstaty svátostí a jejich formy účinnosti, biblickými argumenty a ustanoveními, vnějšími znamením a ceremoniemi, udělovateli a příjemci, se zabývá dogmatická teologie a liturgika. (Peschke 2004) Pro platné a plodné přijímání svátostí má církev tři základní požadavky: víru, správný úmysl a lásku k Bohu (Peschke 2004).

2.2 Přiblížení svátosti manželství

„V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřizena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřizeny svým mužům. Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí

je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev; vždyť jsme údy jeho těla. Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce a budou ti dva jedno tělo. Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu.“ (Bible, 1993, s.186)

Tyto mystické úvahy novozákonního listu jsou pro církev základem pro svátostnou povahu manželství (Peschke 2004). Obsahují v sobě mnoho myšlenek, ze kterých mohou snoubenci pro své manželství čerpat. Jedná se tedy o vzájemné darování se, svaté darování a přijímání pro sounáležitost s Kristem. Je to Boží posvěcení a posílení snoubenců do nastávajícího manželského a rodinného života (Chlumský 1993), posvátný úkon, jehož duchovní účinek je rozmnožení milosti posvěcující (Malý 1978).

Udělovateli svátosti jsou sami manželé svým vzájemným souhlasem a slibem (Peschke 2004). Sami sebe obdarovávají a navzájem od sebe přijímají. „Církví je svěřena péče o Bohem chtěný řád a svatost této svátosti,“ (Peschke, 2004, s.436) je tedy její povinností „vytvořit společenské a duchovní prostředí poskytující obživu spiritualitě manželství.“ (Peschke, 2004, s. 436). Velký teolog historie Tomáš Akvinský říká: „Svätost manželství zprostředkovává manželům něco z té lásky, kterou Kristus trpěl za svou církev.“ (Laun, 1996, s.53)

Celou kapitolu tedy můžeme shrnout slovy: „Svätost manželství proto není pouze slavnostní událostí jediného dne, nýbrž působí trvalý stav svátostného požehnání a sejetí s církví. Prostřednictvím této svátosti se všechna láska, manželská intimita, něžnost, všechna pomoc a rady, které si manželé darují, stávají zdrojem milosti a Kristovy přítomnosti. Svátost také manžele vybavuje pro kněžskou službu dětem, které jim Bůh může dát.“ (Peschke, 2004, s.436)

Tento pohled na manželství však nese užitek i pro stabilitu manželství. Chápu-li manželé svůj svazek jako posvátný, vnímají-li Boží přítomnost a vliv a svoji lásku berou jako obraz Boží lásky k církvi, to vše může být pro oba partnery motivující „k větší spolupráci na budování vztahu, zdůrazňování spíše pozitivních stránek manželství a vyhýbání se maladaptivním způsobům chování.“ (Mahoney et al. podle Skočovský, 2007, s.85)

3 PŘÍPRAVA NA SVÁTOST MANŽELSTVÍ

Tato kapitola vysvětluje, jaké jsou typy přípravy na tuto svátost, kdo ji může vést, jak by měla probíhat a jaká témata by měla být jejím obsahem.

Snoubenci se na svůj společný manželský život připravují již tím, že spolu plánují a sní společně o budoucnosti. Tato komunikace je velice důležitá, protože díky ní si pomáhají určovat role, které každý z nich zaujímá. Ne vždy si ale uvědomují, že se připravují ještě předtím, než se poznají, a než spolu začnou o svatbě hovořit. „Příprava na manželství se má chápat a uskutečňovat jako postupný, trvalý proces. Obsahuje tři hlavní úseky: přípravu vzdálenější, bližší a bezprostřední.“ (Jan Pavel II, 1992, s.70)

3.1 Vzdálenější příprava

„Začíná už v dětství moudrou rodinnou pedagogikou, jejímž cílem je dovést děti k tomu, aby samy sebe objevily jako lidi, kteří mají bohatou a složitou psychologii a zvláštní osobnost se silnými a slabými stránkami.“ (Jan Pavel II, 1992, s.70) Již v dětství se formuje osobnost člověka a vštěpují se mu základy společenského soužití. Tato vzdálená příprava „probíhá v rodině, škole a ve formačních skupinách“ (Trujillo & Hellín, 2001, s.13) Dítě si všímá chování otce a matky a to si pak přenáší jako vzor do svého života. Jedná se o formování své budoucí sociální role. Umí vycítit opravdovou lásku a touhu rodičů být tu jeden pro druhého (Pšenička 1995). Již v době vzdálenější přípravy „nesmí chybět ani upřímná a odvážná výchova k čistotě, k lásce, která je darováním sama sebe.“ (Trujillo & Hellín, 2001, s.13) Dítě se učí o tomu, jak by měl vypadat dobře fungující vztah, a vštěpují se mu tím základy pro správné sociální fungování.

3.2 Bližší příprava

Bližší příprava volně navazuje na vzdálenější a probíhá převážně v období dospívání a dospělosti, kdy dochází k osamostatňování se od rodiny a začleňování se do společnosti jako samostatný jedinec. Také zde probíhá hledání partnera a zasnoubení se. Tato doba „má ukázat manželství jako osobní vztah muže a ženy, který musí být ustavičně dál rozvíjen. Tato příprava má být podnětem k tomu, aby se otázky manželského pohlavního života a odpovědného rodičovství chápaly hlouběji, a zahrnuje zároveň i příslušné základní znalosti

lékařsko-biologické.“ (Jan Pavel II, 1992, s.71) Mladý jedinec by se měl těšit na to, až bude manželem a rodičem, ale zároveň by si měl uvědomovat nutnost vyrovnané osobnosti pro dobrý manželský vztah i roli vychovatele. „To by jej mělo motivovat k zodpovědné přípravě na manželství i uváženému výběru partnera.“ (Šimečková, 2002, s. 181) Ve školách je vyučována i sexuální výchova, v rámci které jsou studenti vedeni k pochopení fungování svých reprodukčních orgánů. Právě v této době je dobré, aby mladí lidé dostali alespoň základní poučení o přirozeném plánování rodičovství (PPR).

3.3 Bezprostřední příprava

„Bezprostřední příprava na svátost manželství se má konat v posledních měsících a týdnech před svatbou tak, aby se „předmanželské zkoušce“, jakou žádá církevní právo, dal nový smysl a obsah a současně nová forma.“ (Jan Pavel II, 1992, s.71) Tato bezprostřední příprava na svátost manželství není pouze domluvou o průběhu mše svaté, ve které dojde k uzavření manželství. Jedná se o velice podstatnou část, bez které by manželství ani nemělo být uzavřeno. „Pro dovolené uzavření manželství se vyžaduje i náboženská příprava snoubenců a seznámení se se všemi povinnostmi, které manželství s sebou přináší.“ (Manželské právo, 1993, s.15) Její součástí by tedy mělo být i informace o PPR, protože se jedná o nástroj, který manželé potřebují znát, aby mohli usilovat o život v souladu s učením církve.

Každé z těchto tří uvedených období je velmi důležité pro utváření osobních názorů a postojů na manželství a také formuje jeho vztah k manželskému partnerovi. První období jim dává primární podnět, vnitřní ideál pro jejich budoucí společenskou roli. Druhé období je již o správném formování svého sociálního citění a své sexuality. Finální období je samotná příprava, která je posledním krokem k manželství.

3.4 Obsah přípravy

Její součástí má být „poučení o přirozených požadavcích vázaných na vzájemný vztah mezi mužem a ženou v Božím záměru s manželstvím a rodinou: vědomí svobodného souhlasu jako základu jejich spojení, jednota a nerozlučnost manželství, správné chápání odpovědného otcovství a mateřství, lidské aspekty manželské sexuality, manželský úkon s jeho požadavky

a cíli, správná výchova dětí.“ (Trujillo & Hellín, 2001, s.17) Příprava na tuto svátost „má být také zárukou toho, že křesťanští snoubenci budou mít správné představy a budou v upřímném souladu s církví v otázkách manželství, že budou ujasněny vzájemné role muže a ženy v manželství, v rodině a společnosti, co se týče sexuality a otevřenosti vůči druhým.“ (Trujillo & Hellín, 2001, s.18) Z uvedeného vyplývá, že je nezbytná znalost základů přirozených metod regulace plodnosti, jejich používání.

3.5 Délka přípravy

„Příprava se má konat co nejzodpovědněji.“ (Manželské právo, 1993, s.15). Nemá se jednat o pouhou formalitu, ale naopak vyžaduje dostatečný čas k jasnému výkladu všech potřebných témat (Trujillo & Hellín, 2001). Duchovní péče tedy doporučuje alespoň jeden týden nebo čtyři víkendy a pokud zvolí snoubenci pomalejší formu, je vhodné jedno odpoledne za měsíc po celou dobu jednoho roku (Trujillo & Hellín, 2001). Tato doba je nutná k tomu, aby jedinec „mohl udělat jasné rozhodnutí a věděl, k čemu se rozhoduje.“ (Opatrný, 1994, s.3)

3.6 Přednášející a místo průběhu

Trujillo a Hellín (2001, s. 20) doporučují, aby lekce byla vedena skupinou „odborníků na různých úrovních především z křesťanských manželských párů, kde by pokud možno neměli chybět ani odborníci z oblasti medicíny, práva a psychologie“ a kněz. Kněží mají být kompetentní v manželské problematice a je jejich povinností se v této oblasti dále vzdělávat (Manželské právo 1993).

Příprava na tuto svátost může probíhat ve farnosti, v biskupských vikariátech nebo na děkanských úřadech (Trujillo & Hellín, 2001). Též mohou přípravu pořádat zástupci hnutí rodin, spolků a skupin apoštolátu, pod vedením kompetentního kněze (Trujillo & Hellín, 2001).

V České republice příprava probíhá jako individuální či skupinová setkání více párů, setkání vedená pouze knězem, kurzy pořádané organizacemi mimo vlastní farnost a kurzy probíhající ve spolupráci kněží s organizacemi.

4 SEXUALITA

„Naplnující sexuální život je bezesporu součástí představy většiny lidí o kvalitním manželském či partnerském vztahu. Vztah mezi kvalitou sexuality a celkovou manželskou spokojeností a stabilitou je významný a obousměrný“ (Edwards & Booth, 1976; Call, Sprecher, & Schwartz, 1995; Karney & Bradbury, 1995; Trudel, 2002 podle Skočovský, 2007, s.75) „Sexualita tedy patří mezi důležité projevy a potvrzení kvality vztahu, citové blízkosti, důvěry a intimity.“ (Skočovský, 2007, s.7)

Manželé často nemusí být stejně sexuálně aktivní, z čehož mohou vyplývat určité neshody. Mezi nejčastěji uváděné zdroje rozporů patří: odlišné požadavky na frekvenci styku, na jeho místo, čas, formy a variace, možnosti a potřeby týkající se trvání styku, jeho přede hry a dohry (Kratochvil 2005). Pokud se jeden z manželů cítí dlouhodobě zanedbávaný, „neuspokojená sexuální touha se v manželství nezdívka mění v pocit agrese vůči partnerovi“ (Kratochvil, 2005, s. 145).

I církve si je vědoma vlivu sexuality na manželský vztah a „gestům, jimiž se manželská láska projevuje, se přiznává význam a důstojnost sama o sobě, nikoli jen ve vztahu k plození potomstva“. (Slavík, 1998, s.23) Jan Pavel II. (1992) hovoří o sexualitě, v níž se muž a žena vzájemně darují, jako o aktu, který je vlastní a vyhrazený manželům, a zdůrazňuje, že se tedy nejedná o nic čistě biologického. „Skutky, kterými se manželé spolu s cudnou důvěrností stýkají, jsou čestné a důstojné, a jsou-li prováděny způsobem hodným člověka, vyjadřují a podporují vzájemné darování, jimž jeden druhého radostně a vděčně obohacuje.“ (Slavík, 1998, s.23) Uskutečňuje se vpravdě lidským způsobem, pouze pokud se manželé sami sobě až do smrti bezvýhradně zavazují. (Jan Pavel II. 1992) Tato celoživotní opora může mít následně význam pro prožívání manželského odevzdání, protože tato jistota v druhého je pro oba velmi uklidňující. Pochopení toho, že projevy lásky jsou v Božích očích žádané a jsou jím požehnané, může následně mít velký význam pro rozvoj sexuality a pro upevnění vztahu manželů. Tento přínos má však i pozitivní sociální kontext. „Podle Božího plánu je manželství základem pro větší společenství, pro rodinu.“ (Jan Pavel II, 1992, s. 20) Je-li manželství šťastné, je základem pro dobře fungující rodinu, která je zase základní jednotkou společnosti (Krebs 2007).

5 PŘIROZENÉ PLÁNOVÁNÍ RODIČOVSTVÍ

Kapitola nazvaná Přirozené plánování rodičovství má blíže uvést tyto metody. Cílem této kapitoly není přinést vysvětlení pravidel. PPR je nejprve definované, v rámci definice je uveden i průběh menstruačního cyklu a jeho rozdělení do základních fází dle plodnosti. Dále jsou popsány sledované příznaky a základní fakta společné plodnosti páru. Stručně jsou zde charakterizovány metody, které jsou v současné době známé.

5.1 Pojem přirozené plánování rodičovství

Pojem přirozené plánování rodičovství je možné nejlépe vymezit pomocí definice Světové zdravotnické organizace jako „metody plánování a předcházení těhotenství na základě sledování přirozeně se vyskytujících známek a symptomů plodných a neplodných fází menstruačního cyklu. Lidé, kteří používají PPR k vyhnutí se početí, se zdržují v potenciálně plodných dnech pohlavního styku. Ti, kteří o těhotenství usilují, používají PPR k určení plodného období, čímž maximalizují pravděpodobnost těhotenství“ (Světová zdravotnická organizace, podle Skočovský, 2007, s.9)

PPR tedy nabízí možnost vyhnout se otěhotnění či při vědomé touze po početí o dítě usilovat. Využívá se zde faktu, že k otěhotnění nedochází při každém pohlavním styku. „V poslední době se často pro označení PPR používá označení vědomí plodnosti. Toto pojmenování má naznačit, že manželé, kteří se řídí některou z přirozených metod plánování rodičovství, vždy vědí, které období reprodukčního cyklu právě probíhá.“ (Šipr a Šiprová, 1995, s.10) Dny, kdy k početí může dojít, se značí jako plodné, ostatní jako neplodné (Lázničková 2003).

5.2 Menstruační cyklus

Menstruační cyklus je vymezen od prvního dne pravého menstruačního krvácení do posledního dne, než přijde další menstruační krvácení. „Během cyklu dochází ke zrání a růstu folikulu, k jeho prasknutí a uvolnění vajíčka (ovulaci) a k přeměně folikulu ve žluté tělísko.“ (Lázničková, 2003, s.8)

Délka menstruačního cyklu se průměrně udává 28 dní. Přirozené menstruační cykly mohou být kratší či delší, záleží, kdy dojde k ovulaci, která není vždy jako běžně uváděný

čtrnáctý den cyklu. K menstruaci většinou dochází za čtrnáct dní od ovulace. Z uvedeného vyplývá, že PPR lze praktikovat, i pokud má žena cykly nepravidelné. Průběh menstruačního cyklu můžeme rozdělit na neplodné období na začátku cyklu, plodné období a poovulační neplodné období. (Šipr & Šiprová 1995, Lázničková 2003)

5.3 Sledované příznaky

Převážná většina metod PPR je založena na sledování tělesných příznaků plodnosti. Ta se na ženském těle projevuje několika způsoby. Jedná se o změny, které poznáváme z bazální tělesné teploty, cervikálního hlenu, případně čípku.

„Bazální tělesná teplota je teplota klidová, měřená ráno, nejlépe ihned po probuzení v tělesné dutině tj. v konečníku, v pochvě nebo pod jazykem.“ (Lázničková, 2003, s.2) Její výše je ovlivněna ženskými hormony dle fází cyklu. K měření se používá v průběhu jednoho cyklu stejný teploměr, nejlépe lékařský, měření se provádí v jedné tělní dutině a pokud možno v přibližně stejnou dobu.

„Hlen děložního hrdla je produkován žlázkami uloženými v kryptách hrdla. Jeho kvalita se mění v závislosti na výši hladin hormonů vaječnicků. V době před ovulací je bohatý na soli, minerály, aminokyseliny a cukry, které přispívají k výživě spermií.“ (Lázničková, 2003, s.3) Žena si jej sleduje během celého dne na toaletním papíře či na spodním prádle. Nedoporučuje se vyhmatávat si jej v pochvě. V rámci tohoto příznaku je důležitý i subjektivní pocit na rodidlech. Samovyšetřováním čípku se sleduje jeho konzistence a míra otevřenosti branky hrdla děložního v závislosti působení ženských hormonů.

5.4 Společná plodnost páru

Pochopení primárních podmínek plodnosti je základem pro porozumění PPR. Společnou plodnost páru tvoří přibližně dvanácti až osmnácti hodinová životnost ženské pohlavní buňky vajíčka, cervikální hlen a životnost mužské pohlavní buňky spermie, která má životnost závislou na prostředí, v kryptách děložního hrdla i několik dní (Lázničková 2003). Kippley & Kippley (1995) upozorňují, že životnost spermií může být i šest dní. Dítě může být počato, je-li uvolněno vajíčko a jsou-li přítomny spermie, a mají takové podmínky, aby jedna z nich byla schopna do vajíčka proniknout. „Maximální pravděpodobnost početí při pohlavním styku v plodném období se v závislosti na věku pohybuje přibližně mezi 30-50 %.“

(Skočovský, 2007, s.18) „Biologicky plodné období cyklu trvá 6 dnů; mimo ně je početí vysoce nepravděpodobné.“ (Skočovský, 2007, s.18)

5.5 Metody přirozeného plánování rodičovství

Existuje více metod přirozeného plánování rodičovství a „odlišují se od sebe navzájem způsobem určení doby ovulace. Jde o kritérium nesmírně důležité, protože přesnost rozpoznání období ovulace rozhoduje o spolehlivosti zvoleného způsobu řízení početí.“ (Šipr & Šiprová, 1995, s.96) Různé příručky a letáky v České republice informující o PPR uvádí různé druhy a hlavně více vysvětlení různých metod s různými pravidly. Bohužel se jedná často o informace protichůdné a snoubence matoucí. Často se mezi metody přirozeného plánování rodičovství uvádí i přerušována soulož. Do metod PPR však nepatří, neodpovídá definici Světové zdravotnické organizace, není založena na sledování známek plodnosti v průběhu ženina cyklu.

Mezi metody PPR, které jsou v současné době používané, patří:

5.5.1 Metoda kalendářní

Též zvána jako Knaus-Oginova metoda. „Jde o odhalení doby ovulace podle délky menstruačních cyklů za období nejméně jednoho roku.“ (Šipr & Šiprová, 1995, s.96) Vodítkem ke stanovení začátku i konce neplodného období je nalezení nejkratšího a nejdelšího cyklu za posledních dvanáct cyklů. Určení plodného období na začátku cyklu se stanoví odečtením čísla osmnáct od nejkratšího cyklu a odečtením čísla jedenáct od nejdelšího cyklu, to nám stanoví poslední den plodného období (Šipr & Šiprová 1995).

Jelikož jsou délky menstruačních cyklů ovlivněny mnoha faktory, je tato metoda pro většinu manželských párů nespolehlivá. „Doporučování kalendářní metody je dnes nutno považovat za neodpovědné.“ (Flynn podle Šipr & Šiprová 1995, s.96)

5.5.2 Metoda teplotní

V Evropě je známá též jako Doringova metoda. Doba ovulace se stanovuje díky dvoufázové křivce bazální tělesné teploty. „Od začátku šedesátých let byla teplotní metoda využívána jako velmi spolehlivý způsob předcházení neplánovanému početí, ... umožní ale stanovit jen poměrně krátké neplodné období.“ (Šipr & Šiprová, 1995, s. 97) Při porovnání

s ostatními metodami PPR s sebou teplotní metoda nese delší období abstinence (Skočovský 2007). V současné době se tato metoda kombinuje se stanovením dalších známek ovulace a je základem pro symptotermální metodu.

5.5.3 Metoda hlenová

Tato nejrozšířenější varianta PPR bývá označována také jako Billingsova ovulační metoda. „Opírá se o sledování charakteru hlenu děložního čípku a subjektivního pocitu sucha nebo vlhka u poševního vchodu.“ (Skočovský, 2007, s.18) „Na rozdíl od teplotní metody umožňuje ovulaci předvídat.“ (Šipr & Šiprová, 1995, s.97)

5.5.4 Sebevyšetřování čípku

Dobu ovulace se zde snažíme nalézt sledováním charakteristických změn děložního čípku, jeho polohy a konzistence. „O rozšíření této metody se zasloužil americký gynekolog Keefe. Zjistil však, že při současném měření bazální tělesné teploty se dosahuje vyšší spolehlivosti.“ (Šipr & Šiprová, 1995, s.97)

5.5.5 Nové technologie v oblasti přirozeného plánování rodičovství

Nové technologie by měly pomáhat nalézt termín ovulace pomocí přístrojů a tím i usnadnit práci s vyhodnocováním. „Patří mezi ně v prvé řadě přístroje na měření hladiny hormonů v moči např. Persona, Home Ovarian Monitor.“ (Skočovský 2007 s.21) Bohužel „efektivita zatím nepřekračuje úroveň dosaženou pomocí klasické symptotermální metody.“ (Skočovský 2007 s.21)

Dále existují minipočítače, které měří a vyhodnocují bazální tělesnou teplotu Bioself či Cyclotest 2 Plus. Jejich výhodou je, že si „žena nemusí vést záznamy teploty, protože ty jsou uloženy v paměti počítače, ale jinak se principiálně neliší od teplotní metody.“ (Skočovský 2007 s.21)

Také miniaturní mikroskopy na sledování krystalizace slin nejsou spolehlivé. Jejich spolehlivost je dvacetkrát nižší než u teplotní metody, ovlivnit ji může způsob stravování i množství tekutin přijatých v průběhu dne (Šipr & Šiprová 1995). Využitelnost nových technologií je zatím spíše při plánování početí.

5.5.6 Metoda symptotermální

„Název metody je odvozen ze slov symptom = příznak a termální = teplotní.“ (Lázničková, 2003, s.8) Funguje na principu dvojí kontroly, kdy k nalezení doby ovulace využíváme sledování a zhodnocení nejméně dvou příznaků (Lázničková 2003). Nejčastěji je to bazální teplota a cervikální hlen, který je případně nahrazen či doplněn sledováním čípku. Tak je zajištěna mnohem větší spolehlivost. Pokud máme kontrolu dvojí, můžeme si být více jisti přesností plodného období a tím se plodné období může i zkrátit.

I symptotermální metoda má několik směrů. V České republice se můžeme setkat s druhy: Německá varianta symptotermální metody PPR, někdy též zvaná jako Bonnská metoda, varianta Ligy pár páru a Rötzerova metoda. „V České republice se nejčastěji používá tzv. Německá varianta symptotermální metody PPR,“ (Skočovský 2007 s.19) protože se jedná o nejspolehlivější způsob určování období ovulace (Lázničková 2003, Skočovský 2007, Šipr & Šiprová 1995) a přitom plodné období zde není nijak protahováno.

5.6 Spolehlivost metod

„Spolehlivost metod kontroly početí je jedním z nejdůležitějších kritérií při jejich výběru.“ (Döring et al, 1986; Grady, Klepinger, & Nelson-Wally, 1999, podle Skočovský, 2007, s.24) Nejčastěji užívané měřítko spolehlivosti metody vyhnutí se početí je takzvaný Pearl index, který vyjadřuje, kolik žen neplánovaně otěhotní za rok používání metody. Jeho nevýhoda je, že vychází z nesprávného předpokladu, že možnost otěhotnění je v čase konstantní (Skočovský 2007). Pro zjištění spolehlivosti metody Skočovský (2007, s. 24) užívá „dva číselné údaje: (1.) spolehlivost metody jako takové, je-li používána správně (což vyjadřuje tzv. „index správného používání“), (2.) spolehlivost metody v reálných podmínkách (označován také jako „index typického používání“ nebo „uživatelský index“). První údaj se vztahuje k charakteristikám samotné metody, úrovni plodnosti sledovaných párů a koitální frekvenci. Druhý údaj nepřímo naznačuje, jak jsou uživatelé při její aplikaci úspěšnější v praxi.“ V tabulce č. 1. je uveden přehled novějších studií spolehlivosti PPR

Tab. 1.: Přehled novějších studií spolehlivosti PPR (upraveno podle Skočovský, 2007, s.27)

Metoda PPR	Studie	Počet cyklů/měsíců	Spolehlivost pro používání:	
			Správné	Typické
Hlenová TwoDay	Arévalo et al. (2004)	3928	3,5	13,7
Hlenová Billingsova	Trussell & Grummer-Strawn (1990)a	7484	3,1	20,4
	Trussell & Grummer-Strawn (1991)a, b	8209	3,4	22,5
	Indian councilc (1996)	29867d	1,1	10,5e
Symptotermální	Frank-Herrmann et al. (2007)	9005	0,4	1,8

a Reanalýza studie WHO (1981b). b Údaje pro první rok používání.

c Indian council of medical research task force on NFP. d Vstup do 13. měsíce studie.

e Z údajů není jasné, zda byla zahrnuta těhotenství ze styku ve vědomě plodném období.

Moderní metody PPR tedy patří mezi efektivní způsoby kontroly početí. Spolehlivost symptotermální metody PPR je podle aktuálních informací (Frank-Herrmann et al., 2007) srovnatelná s orální antikoncepcí. Srovnání metod je také v tabulce č. 2.

Tab. 2.: Přehled spolehlivosti různých metody vyhnutí se početí (Skočovský 2004a)

Metoda	Spolehlivost při používání:	
	perfektním	typickém
žádná	85	85
přerušovaný styk	4	19
kondom	3	14
PPR		25
kalendářní	9	
hlenová	3*	
symptotermální	2**	
teplotní	1	
pilulka		5
čistě gestagenní	0,5	
kombinovaná	0,1	
IUD	0,1-2,0	0,1-1,5
mužská sterilizace	0,1	0,15
ženská sterilizace	0,5	0,5

*Billingsova metoda ** odhad

John a Sheila Kippleyovi (1995, s.1) nazývají PPR jako umění, „vyžaduje určité množství zručnosti při pozorování a interpretaci známek plodnosti. Je relativně jednoduché,

ale přece jen je nutno se mu naučit. Vyžaduje logické uvažování při procesu výuky a při rozhodování, kdy vyjádřit manželskou lásku sexuálními objetím a kdy nějakým jiným způsobem. Jako u každého umění, i praktikování PPR se zlepšuje zkušeností.“ Jelikož může být naučení se vybrané metody ze začátku obtížnější, snoubencům se vyplatí, pokud si začnou svou plodnost sledovat ještě v období před svatbou. Po vyhodnocení několika vlastních cyklů získají větší jistotu při ukončování plodného období.

5.7 Přínosy přirozeného plánování rodičovství

Pokud je přirozené plánování užíváno dle stanovených pravidel, může být pro manželství přínosem. Jeho zapojení do manželského soužití pak může ve velké míře ovlivňovat budoucí situaci rodiny. Proto bychom si v rámci této kapitoly uvedli ty účinky, které jsou často zmiňované v publikacích, které se výhodami PPR blíže zabývají (např. Lázničková 2009, Kippley & Kippley 1996).

5.7.1 Spolehlivé vyhnutí se početí dítěte

Pokud manželé neplánují početí dítěte, mohou ocenit spolehlivost PPR. Dítě může být počato pouze tehdy, je-li styk v plodném období. Jsou-li správně stanovené a respektované hranice plodného období, je možné se spolehlivě vyhnout početí dítěte. Při hodnocení spolehlivosti je třeba vědět, kterou variantu PPR pár používá. V současné době je nejvíce spolehlivá metoda symptotermální. (Lázničková 2003, Skočovský 2007, Šipr & Šiprová 1995) „Rozhodující význam přitom hraje motivace páru k předcházení početí a ochota vyhnout se pohlavnímu styku ve správně identifikovaném plodném období.“ (Skočovský, 2007, s.28)

5.7.2 Svobodná regulace početí dítěte

Stává se, že manželé mění své dřívější plány a představy o době narození dítěte. Někdy sociální situace jim nedovoluje rozšíření rodiny o další dítě, jindy naopak touží po dítěti dříve, než původně předpokládali. PPR nabízí manželům svobodu v daném menstruačním cyklu zodpovědně zvážit, zda chtějí usilovat o početí, či se mu vyhnout, a to se zárukou spolehlivosti, kterou vyjadřují uspokojivé hodnoty Pearl Indexu.

5.7.3 Stanovení délky těhotenství a termínu porodu

Početí dítěte z cyklu symptotermální metody PPR vyčteme, je-li vyšší hladina teplot déle než 18 dnů a nedošlo ke krvácení. K početí dítěte může dojít pouze v den ovulace. Ve vztahu k životnosti spermií může dojít k početí i pokud pohlavní styk předchází ovulaci. Početí tedy není možné stanovit podle data pohlavního styku. Není-li ovulace průměrně udávaný čtrnáctý den cyklu, ani výpočet délky těhotenství podle posledního data menstruace nemusí odpovídat realitě. Z uvedeného tedy vyplývá, že nejpřesněji můžeme určit délku těhotenství a stanovit i pravděpodobný termín porodu na základě zjištění, kdy došlo k ovulaci. Její průběh jsme schopni určit na základě PPR.

5.7.4 Prohloubení partnerské komunikace

Při respektování plodného období mohou manžele vyjadřovat vzájemnou lásku a úctu i jinou, nekoitální formou, což může vest k prohloubení komunikace a sdílení se navzájem. „Pozitivním přístupem k přirozenému plánování rodičovství mohou manželé svůj vztah periodickou zdrženlivostí obohatit. První pravidlo přirozeného plánování rodičovství je nepřestat se milovat ani v obdobích zdrženlivosti. To znamená najít jiné způsoby, jak vyjádřit vzájemnou něhu a lásku, trochu jako v době dvoření před svatbou. S takovým pozitivním přístupem mohou manželé obohatit svůj vztah o střídání se období dvoření a líbánků.“ (Kippley & Kippley, 1996, s.39)

„Záleží ovšem na páru samotném, zda období zdrženlivosti prožívá jako vážné nebezpečí jejich lásky, nebo zda ho přijme jako nutnost. Každý požadavek s sebou přináší možnost na sobě pracovat, překonat sám sebe a budovat partnerský vztah. To, že jsou partneři v této oblasti odkázáni pouze jeden na druhého, vede k pozitivnímu vývoji vztahu. Podporuje se dialog o otázkách sexuality a partnerství, který podněcuje manžele k tomu, aby brali vážně partnerovy potřeby, a aby kultivovali svou řeč lásky.“ (Lázničková et al., 2009, s.51)

5.7.5 Vzájemné pochopení

Rozšíření si vědomostí a pochopení procesů těla má za účinek nejen spolehlivé vyhnutí se početí, ale také to, že se manželé navzájem začínají lépe chápat. Žena citlivá na hormonální změny, které vedou ke změně pocitů a nálad, pak může lépe rozumět svým tělesným i citovým stavům. Také manžel „se může naučit lépe hodnotit změny nálad a emocí, kterým jeho žena podléhá v průběhu cyklu plodnosti.“ (Kippley & Kippley, 1996, s.35 - 36)

Možné zpoždění menstruace nemusí vyvolávat stres z neplánovaného těhotenství, je-li menstruační cyklus ovlivněn okolností při prožívání těžké životní situace. Toto duševní rozpoložení, tento vnitřní klid má pak následně vliv i na okolí jedince. Pokud tedy manželé mohou plně využívat přínosů přirozeného plánování rodičovství, dochází k upevnění vztahu, což může následně vést ke snížení rizika rozvodu či jiné manželské krize, která se dotýká jak jejich dětí, tak i celé společnosti.

5.7.6 Finanční dostupnost

„Přímo hmatatelnou hodnotou, která by u přirozeného plánování rodičovství neměla být přehlížena, jsou téměř nulové náklady.“ (Kippley & Kippley, 1996, s.36) Jedná se o opatření si publikace, záznamových tabulek a teploměru.

5.7.7 Zdravotní hledisko

PPR vede k větší informovanosti o zdravotním stavu ženy a pomáhá ke stanovení vhodné léčby. „Tělesné zdraví je důležitou hmatatelnou hodnotou, kterou přirozené plánování respektuje.“ (Kippley & Kippley, 1996, s.24) Sledováním může žena určovat a lépe pochopit, jak fungují vaječníky, zda a kdy dochází k ovulaci. Toho lze využít při léčbě nepravidelností cyklů, pro správné načasování hormonální léčby v cyklu, načasování krevních odběrů k vyšetření hormonálních hladin. Sledování ukazatelů plodnosti „zajišťuje, že léčba je podaná ve správnou dobu“ a tím i „respektuje jedinečnost každého ženského cyklu.“ (Lázničková 2003, s.26)

PPR může pomoci při vyšetření dosavadní nechtěné neplodnosti. Individuální znalost průběhu cyklu může vést k zabránění nepravé diagnózy z ultrazvukového vyšetření. Je tím myšleno stanovení cyst v době probíhající ovulace či naopak stanovení tzv. anovulace, probíhá-li ovulace jindy než čtrnáctý den cyklu. Tyto matoucí diagnózy pak mohou mít vliv na psychiku manželů.

Tím lze předejít falešné diagnóze z ultrazvukových vyšetření zamklého těhotenství, kdy je počatý jedinec pouze mladší než gynekolog očekává. Prožívání těchto situací může být pro manžele velice náročné. Psychický stres, který z těchto situací plyne, může mít u citlivějších jedinců vliv na jejich manželské soužití.

5.7.8 Ekologické hledisko

Mnozí snoubenci „si uvědomují, že je moudré žít v souladu s přírodou.“ (Kippley & Kippley, 1996, s.12) Při rozhodnutí se užívat PPR ve svém manželství nedochází k zatěžování vlastního organismu, ani životního prostředí, jako při užívání jiných metod, např. hormonálních.

Tato kapitola přinesla výčet pozitiv která PPR má. Každý jedinec a každé manželství má své vlastní individuální přínosy a také těžkosti, které mu přirozené plánování rodičovství přináší, které zde uvedeny nebyly. Účelem této kapitoly bylo zdůraznit, že praktikování PPR může pozitivně ovlivnit manželství a tedy i rodinu.

5.8 Obtíže při užívání PPR

V této kapitole jsou uvedeny zápory PPR, o kterých píše Šipr a Šiprová (1995), jako o námitkách proti PPR a výsledky studie zaměřené mimo jiné na zjištění negativ PPR pro manželství (Skočovský 2004)

Uváděné námitky proti PPR jsou:

Nespolehlivost

Jedná se o námitku nejčastější, ale také nejméně opodstatněnou. Tato informace ještě „přežívá z doby, kdy se doporučovala kalendářní metoda.“ (Šipr a Šiprová, 1995, s.82)

V cyklu ženy může dojít k druhé ovulaci

Tento názor stojí na tvrzení několika autorů, kteří uváděli, že během menstruačního cyklu občas může dojít ještě k další ovulaci, k takzvané „superovulaci“ (Šipr a Šiprová 1995). Pokud by toto tvrzení platilo, metody PPR by byly nepoužitelné. Studie potvrdily že není žádný důkaz o tom že by došlo k otěhotnění v době trvání žlutého tělíska. (Šipr a Šiprová 1995).

Používání PPR zvyšuje riziko vzniku vrozených vad

Tato domněnka je založená na tom že příčina vývojových vad je v „přezrálých“ zárodečných buňkách, při pohlavním styku na rozhraní plodného a neplodného období. Studie Světové zdravotnické organizace však tuto hypotézu vyvrátila, prokázala, že „počet vrozených vad u dětí počatých při selhání některé z přirozených metod není vyšší než jejich výskyt v celkové populaci.“ (Šipr a Šiprová, 1995, s.85)

Přirozené plánování rodičovství je nepřirozené

Tento názor vychází z myšlenky, že je zcela nepřirozené zachovávat pohlavní zdrženlivost v plodném období. Hartl (podle Šipr a Šiprová, 1995) uvádí jen 6% žen s největší vzrušivostí v době ovulace, 59% ji pociťuje v období před menstruací a 34% žádný rozdíl vzrušivosti nepociťovalo. U nás se touto problematikou zabývá Skočovský (2004, 2007) a jeho výsledky tuto hypotézu také popírají.

Skočovský (2004) vedl výzkum zaměřený mimo jiné na zjištění toho, co negativního PPR přineslo. „Nejčastěji se u mužů i u žen objevovala stížnost na příliš dlouhou nebo obtížnou abstinenci a potíže s metodou (jako je ranní měření teploty, zvláště když rodiče pečují o malé děti). Následovaly kategorie snížená spontaneita sexu, zhoršení vztahů v období abstinence, menší frekvence pohlavních styků a některé jiné. Pro 35 % žen a 41 % mužů byla podle údajů z dotazníku obvykle zdrženlivost od pohlavního styku v plodném období velmi obtížná, 40 % žen a 39 % mužů středně obtížná a pro 25 % žen a 23 procent mužů obtížná nebyla.“ (Skočovský, 2004, s.73) Jeho výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tab. 3.: Negativní aspekty PPR (Skočovský, 2004, s.68)

Kat.	Negativní aspekty PPR	ženy (n = 39) (58,2 %)			muži (n = 28) (41,8%)		
		n	%	% resp.	n	%	% resp.
1	Žádné	12	27,9	30,8	9	26,5	32,1
2	Dlouhá a /nebo obtížná abstinence	7	16,3	17,9	5	14,7	17,9
3	Obtíže s metodou (měřením apod.)	7	16,3	17,9	5	14,7	17,9
4	Snížená spontaneita sexu	6	14,0	15,4	2	5,9	7,1
5	Zhoršení vztahu v obd. abstinence	5	11,6	12,8	5	14,7	17,9
6	Méně pohlavních styků	2	4,7	5,1	3	8,8	10,7
7	Obecně obtížná metoda	2	4,7	5,1	2	5,9	7,1
8	Nechtěné těh. (zkušenost/obavy)	2	4,7	5,1	1	2,9	3,6
9	Negativní reakce okolí	0	0,0	0,0	2	5,9	7,1
	Celkem	43	100		34	100	

5.9 Organizace věnující se PPR v České republice

Osvěta a výuka moderních metod PPR u nás až do poloviny 80. let téměř neexistovala. (Skočovský 2004) Jejich šíření začalo „až po roce 1989, kdy se u nás objevila řada prací o symptotermální metodě PPR (z nejvýznamnějších uveďme např. Rotzer, 1991, Lázničková, 1994, 2003, Kippley, Kippley, 1995, Šipr, Šiprová, 1995).“ (Skočovský, 2004, s.27) Výukou metod se v současnosti v České republice zabývá Centrum naděje a pomoci (CENAP) a mezinárodní křesťanská organizace Liga pár párů.

Výuka PPR je v CENAPu součástí sociálního poradenství, které má pomoci předcházet sociálně patologickým jevům ve společnosti, jako jsou potraty, nechtěná těhotenství. Stěžejní metoda, která se v CENAP vyučuje, je tzv. bonnská metoda, vypracovaná německými autory. CENAP školí další poradce PPR, toto školení má několik stupňů – tzv. Základní kurz, kde absolventi získají znalosti o pravidlech STM PPR v různých životních situacích od období dospívání až po klimakterium. V tzv. instruktorské části se prohloubí informace i o jiných metodách PPR a probírají se otázky komunikace, pedagogiky, psychologie, jednání s klienty. Aktivní absolventi těchto kurzů pak mají možnost se dále doškolovat účastí na seminářích, pořádaných CENAP nebo korespondenční formou. Někteří z těchto absolventů působí v Poradnách pro ženy a dívky, Center pro rodinu (CPR) nebo Sdružení Ochrana nenarozeného života (SONŽ), Charity nebo v samostatně zřízených poradnách. Ostatní vyškolení poradci se věnují dané problematice individuálně.

Poradci Ligy pár párů mají ústředí v Kladně a také zprostředkovávají kurzy po celé České republice. Při výuce metody se jedná spíše o dobrovolnictví, kdy učitelské páry vyučují další manžele a snoubence.

Výzkumná část

6 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Jak již bylo uvedeno, cílem práce a tedy i výzkumu je identifikovat limity a možnosti poradenství zaměřeného na výuku PPR v souladu s probíhající přípravou na manželství. Dílčími cíli je popsat obtíže a přínosy, které si manželé v souvislosti s užíváním metod PPR uvědomují a také zjistit, jaký význam pro ně má výuka metod PPR v souvislosti s předmanželskou přípravou.

Hlavní výzkumná otázka zní: „Jaký význam přikládají katoličtí manželé zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy?“ Hlavní výzkumná otázka je doplněna druhou výzkumnou otázkou: „Jaké přínosy má používání metod PPR pro manžele?“ a třetí výzkumnou otázkou: „S jakými obtížemi se manželé potýkají při používání metod PPR?“ Tyto dvě doplňující výzkumné otázky pomáhají zformulovat odpověď na dílčí cíle.

Do dotazníku jsem zahrнула další otázky, které měly za cíl dokreslit význam a pozici PPR v současném životě manželů a případně zachytit jiné významné aspekty užívání metod PPR (např. Praktikujete metody PPR ve svém manželství? Kterou metodu PPR využíváte? Jak se Vám daří uplatňovat metody PPR v praxi Vašeho intimního života?). Také jsem zařadila otázky, týkající se míry a dostatečnosti informací, které manželé (respektive snoubenci) obdrželi v rámci přípravy. Tyto otázky měly za cíl poukázat na to, zda manželé dostali v rámci přípravy dostatek informací, včetně adekvátního zdůraznění úlohy PPR. Tyto informace by mohly sloužit pro reflexi daných služeb z hlediska obsahu a formy.

7 HYPOTÉZY

Pro tuto práci jsem si stanovila celkem sedm hypotéz (H1-H7).

K první výzkumné otázce: „Jaký význam přikládají katoličtí manželé zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy?“ jsem stanovila hypotézu:

H1: Křesťanští manželé považují výuku metod PPR v rámci předmanželské přípravy za důležitou.

Východisko pro volbu hypotézy je opřeno o pozici metod PPR jako doporučeného nástroje kontroly početí z hlediska církevní morálky, která by pro katolické manžele měla být směrodatná.

Operacionalizace hypotézy proběhla na úrovni tvorby uzavřené otázky: „Jaký význam má podle Vás zapojení PPR do přípravy na manželství?“ (možnosti odpovědí velký - středně velký - okrajový)

H2: Informovanost o PPR v rámci předmanželské přípravy je nízká.

Východisko pro volbu hypotézy je opřeno o praktické zkušenosti z mé dosavadní práce, kdy jsem se v poradně často setkávala se sdělením, že během přípravy na manželství informace o PPR klienti neobdrželi a do poradny je přivedlo až řešení potíží, nečastěji z důvodu neplodnosti.

Operacionalizace hypotézy proběhla na úrovni tvorby uzavřené otázky: „Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?“ (možnosti odpovědí ano - ne)

H3: Většina katolických manželů se snaží informace o PPR získat a PPR praktikovat.

Východisko pro volbu hypotézy je opřeno o pozici metod PPR jako doporučeného nástroje kontroly početí z hlediska církevní morálky a o praktické zkušenosti z mé dosavadní práce, kdy jsem se v poradně často setkávala se zájmem o informace týkající se PPR.

Operacionalizace hypotézy proběhla na úrovni tvorby uzavřených otázek:

„Získávali jste informace o PPR i z jiných zdrojů?“ (možnosti odpovědí ano - ne)

„Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?“ (možnosti odpovědí ano - ne)

„Praktikujete PPR ve svém manželství?“ (možnosti odpovědí ano - ne)

K druhé výzkumné otázce „Jaké přínosy má používání metod PPR pro katolické manžele?“ jsem si stanovila následující hypotézy:

H4: Používání metod PPR přináší manželům určitá pozitiva.

Východisko: Tato hypotéza se vztahuje k předpokladu, že jsou-li pochopeny základní principy, používání metod PPR může být obohacující pro oba manžele (Kippley & Kippley 1995).

H5: Používání metod PPR vede k prohloubení vzájemné komunikace a důvěry.

Východisko: Nutnost sdílet informace o průběhu cyklu plodných a neplodných dní umožňuje posunout prožívání sexuality na společnou rovinu sdíleného plánu, kdy otevřenost v této intimní oblasti pomáhá rozvíjet otevřenost a důvěru mezi manžely i na obecné úrovni.

Operacionalizace: K ověření těchto hypotéz sloužila otázka „Přináší Vám užívání metod PPR nějaká pozitiva (kromě kontroly početí)?“ Pokud ano, prosíme uveďte jaká.

K třetí výzkumné otázce „S jakými obtížemi se manželé potýkají při používání metod PPR?“ jsem si stanovila hypotézy:

H6: Používání metod PPR je pro manžele obtížné.

Východisko: Používání metod PPR je třeba se nejprve naučit a hlavně ze začátku může být pochopení pravidel a jejich uplatňování v praxi intimního života obtížné (Kippley & Kippley 1995).

H7: Pro manžele je při užívání metod PPR obzvláště těžké vytrvat v pravidelnosti sledování.

Východisko: Nutnost pravidelného sledování se, na kterém závisí možnost vyhodnocení hranic plodného období, může být pro manžele namáhavá.

Operacionalizace: K ověření těchto hypotéz sloužily otevřené otázky "Co je Vás nejtěžší při užívání metod PPR?" Prosíme uveďte a "Co vás odradilo k užívání PPR?" prosíme uveďte.

8 POUŽITÁ METODOLOGIE

Pro naplnění cíle byla vybrána metoda, která by respektovala citlivost tématu, a to anonymní dotazník. Jeho výhodou jsou malé náklady, úspora času získáním většího množství dat v krátkém časovém období a že "data lze obvykle lépe kvantifikovat". (Ferjenčík, 2000, s.183) Zvláště pro toto téma je třeba zachování plné anonymity, protože jsou řešeny intimní otázky manželského soužití a zvláště v křesťanském prostředí může být tato oblast velmi citlivá. PPR je přímou součástí sexuální oblasti manželského soužití a proto respondentům nemusí být příjemné řešit tuto oblast formou rozhovoru.

Samozřejmě dotazník přináší i své nevýhody, jako je jeho malá flexibilita a ne vždy srozumitelná formulace otázky. (Ferjenčík 2000), což může mít vliv na zkreslení odpovědi. Výzkumník také nemá zaručeno, že dotazník vyplní správná osoba. Zvolila jsem dotazník polostrukturovaný, který nabízí i větší možnost vyjádření osobních názorů a přináší tedy víc informací o postojích respondentů k této problematice.

Jako nejvhodnější forma distribuce tohoto dotazníku byl zvolen internet, u něhož se hromadným přeposíláním mezi respondenty a jejich známými v podstatě znásobil efekt sněhové koule. Tento jev byl žádoucí vzhledem k časovému harmonogramu práce, i když jsem si vědoma limitů, které s sebou využití internetu může nést. Využití internetu je diskutabilní, jedná se o nový trend, který má své zastánce i kritiky, ale literatura dokazuje, že se jedná o spolehlivý nástroj k výzkumu. Internetové průzkumy mohou být mnohem rychlejší než konvenční způsoby dotazování (Frickem, R.D., Schonlau, M., 2002), což bylo důležité z hlediska časového harmonogramu projektu. Dotazníky distribuované webovou formou mají také překvapivě vysokou míru odpovědí, vyšší než standardní papírové dotazníky rozesílané poštou (Deutskens a kol., 2004). A to z hlediska počtu respondentů i rychlosti odpovědí. Hanscom a kol. (2002) uvádějí, že elektronicky distribuované dotazníky vykazují srovnatelnou nebo i vyšší validitu jako jejich papírové varianty a na data získaná elektronickou cestou se tedy dá spolehnout.

Na druhou stranu je nevýhodou internetu omezení na skupinu respondentů, kteří jsou počítačově gramotní, a že nikdy nezjistíme, ke kolika lidem se dotazník dostal a kolik lidí nebylo ochotných jej vyplnit.

Vlastní šetření začalo rozesláním prvních dotazníků formou textového dokumentu (Microsoft Word 2003) v příloze e-mailu. Pro zajištění plné anonymity byla vytvořena e-mailová adresa, ke které respondenti obdrželi heslo a měli z ní odeslat odpovědi na jinou uvedenou e-mailovou adresu. Tento systém se setkal s neúspěchem, kdy postup nebyl

pochopen a tím byla i ochota respondentů k odpovědím velice nízká. Proto jsme po několika dnech přešli na formu rozesílání odkazu na internetovou stránku po jejímž otevření mohli respondenti dotazník jednoduše vyplnit a odpověď byla poslána na stejnou e-mailovou adresu, kam měly chodit odpovědi z první varianty šetření.

Respondenti byly v informativním dopise požádány, aby podstoupili dotazník i dalším manželům, kteří splňují kritéria - katoličtí manželé, kteří uzavřeli církevní sňatek a žijí v České republice. Tímto systémem jsem se snažila zajistit co největší rozšíření dotazníku. V první řadě jsem poslala dotazník všem známým, přátelům, rodině a kontaktům ze svého zaměstnání s prosbou, aby i oni dotazník předali těm, co splňují podmínky.

Forma distribuce se osvědčila, míra návratnosti byla překvapivě vysoká. Do týdne přišlo 216 odpovědí a z toho tři byly tištěnou formou. Jejich vytištění a distribuce byla vlastní iniciativa jednoho respondenta. Tři dotazníky byly vyřazeny pro nedostatek odpovědí nebo pro nečitelnost odpovědí (jeden prázdný, jeden měl vyplněné jen úvodní informace a jeden nečitelný díky přeposlání). Vycházela jsem tedy z 213 dotazníků.

9 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Výzkumný soubor byl omezen na katolické manžele, kteří uzavřeli církevní sňatek a žijí v České republice. Výsledný soubor pak tvořilo 213 osob, 152 žen a 60 mužů s tím, že jeden respondent své pohlaví neuvedl. Průměrný věk je 34 let (nejmladší 20 let a nejstarší 68). Průměrná délka manželství je 106 měsíců, což činí 8 let a 10 měsíců. Nejmladší trvalo 1 měsíc a nejstarší 531 měsíců (44 let a 3 měsíce). 140 respondentů uvedlo nejvyšší dosažené vzdělání vysokou školu, 15 vyšší odbornou školu, 55 střední školu a 3 respondenti uvedli základní školu.

10 ZPRACOVÁNÍ DAT

Při analýze výsledků jsem vycházela z 213 dotazníků. Následně byla vytvořena datová matice v programu Microsoft Office Excel 2003, ve které byly odpovědi kódovány a byla jim přiřazena numerická hodnota.

Příklad kódování:

Otázka: Jaký význam má podle Vás zapojení PPR do přípravy na manželství?

Název proměnné: význam zapojení PPR

Možnosti: velký (1) středně velký (2) okrajový (3)

Jednotlivým uzavřeným odpovědím jsem tedy přiřadila bodovou hodnotu, které jsem dále zpracovávala na úrovni třídění prvního stupně.

U otevřených otázek jsem odpovědi přepsala a vytvořila shluky podle zaznamenaných témat.

11 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou představeny výsledky prováděného dotazníkového průzkumu. Každé otázce dotazníku odpovídá tabulka s výsledkem šetření v relativní i absolutní míře a s grafem relativního rozdělení. Pro lepší přehled a názornost je nechávám v textu.

1) Jakou formou probíhala Vaše předmanželská příprava?

Respondenti mohli vybrat z 5 odpovědí. Označit mohli i více možností. Celkem bylo označeno 287 možností. Dva z respondentů neodpověděli

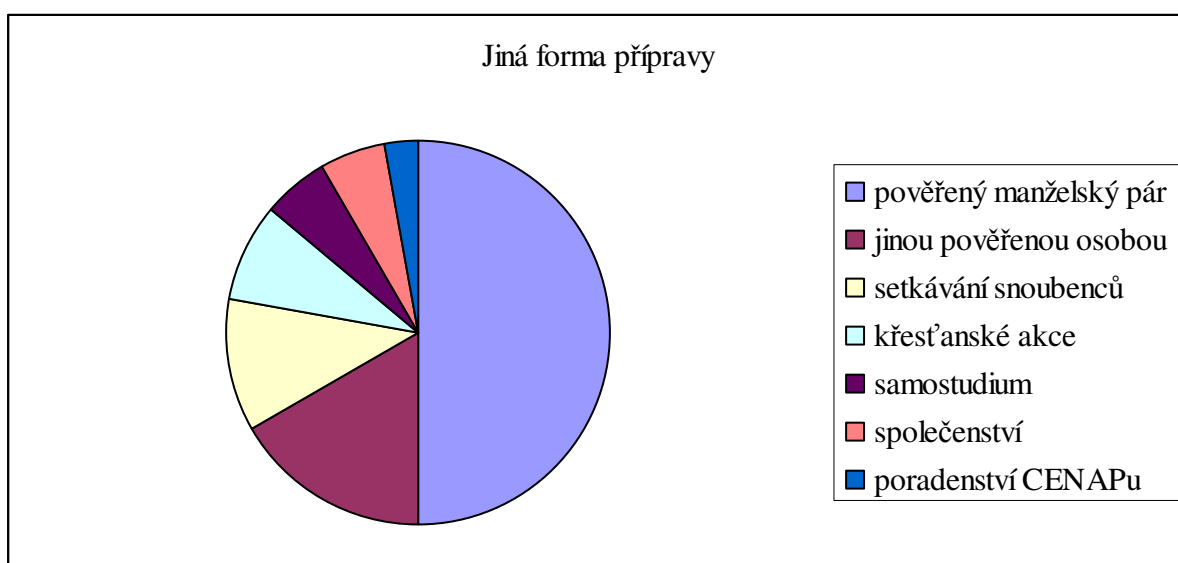
Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 4.

Tab. 4.: Jakou formou probíhala Vaše předmanželská příprava?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
individuální setkání vedená pouze knězem	154	54
skupinová setkání více párů s knězem	27	9
kurz pořádaný nějakou organizací mimo vlastní farnost	40	14
kurz pořádaný ve spolupráci s knězem a organizací	29	10
jinou formou	35	12
neuvedeno	2	1
Celkem	287	100

Odpověď za e) jinou formou bylo možné doplnit o jakou formu se jednalo. 33 respondentů uvedlo 34 jiných možností. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce 5 a grafu č. 1.

Graf 1.: Jiná forma přípravy

Tab. 5.: Jiná forma přípravy

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
pověřený manželský pár	18	49
jinou pověřenou osobou	6	17
setkávání snoubenců	4	11
křesťanské akce	3	8
samostudium	2	6
společenství	2	6
poradenství CENAPu	1	3
celkem	36	100

2) Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?

Odpověď mohla být ano nebo ne. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 6.

Tab. 6.: Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
ano	121	56
ne	91	43,5
neuveдено	1	0,5
celkem	213	100

Hypotézu H2: „Informovanost o PPR v rámci předmanželské přípravy je nízká.“ přijímám částečně, informaci o PPR v přípravě obdrželo jen 56% respondentů..

3) Důraz na metody PPR byl ve Vaší předmanželské přípravě?

Důraz mohli respondenti ohodnotit ze 4 možností. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 7.

Tab. č.7.: Důraz na metody PPR byl ve Vaší předmanželské přípravě?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
nadměrný	4	2
adekvátní	109	51
nedostatečný	86	41
neuvedeno	14	6
celkem	213	100

4) Při přípravě na manželství jsem obdržel

Respondenti mohli vybírat ze 6 možností a mohli označit i více odpovědí. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 8.

Tab. 8.: Při přípravě na manželství jsem obdržel

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
kontakt na organizaci k bližšímu vysvětlení PPR	40	15
kontakt na manželský pár či jednotlivce k bližšímu vysvětlení PPR	20	10
publikaci - učebnici PPR	26	7
informativní letáček či brožurku o principu PPR	45	17
podrobné vysvětlení pravidel PPR	28	10
nic z výše uvedeného	104	39
neuvedeno	6	2
celkem	269	100

5) Získávali jste informace o PPR i z jiných zdrojů?

Respondenti mohli opět zodpovědět ano nebo ne a rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č.9.

Tab. 9.: Získávali jste informace o PPR i z jiných zdrojů?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
ano	182	85
ne	31	15
celkem	213	100

6) Z jakých zdrojů jste získali informace o PPR?

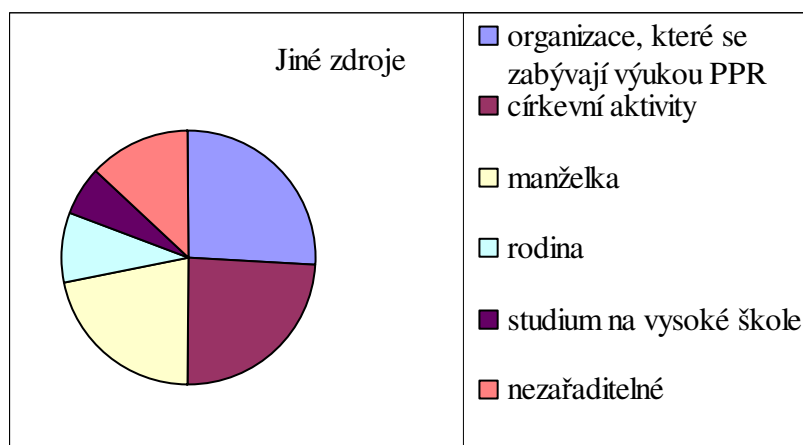
Respondenti měli na výběr z šesti možností a mohli označit i více odpovědí. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 10.

Tab. 10.: Z jakých zdrojů jste získali informace o PPR?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
u gynekologa	24	6
od kamaráda/ky	76	20
na internetu	59	15
z knih	101	27
v kurzech, rodinných centrech	72	19
jiné	43	11
neuveдено	8	2
celkem	383	100

Otevřenou odpověď za f) jiné zodpovědělo 43 respondentů a uvedlo celkem 46 různých možností zdrojů, kde čerpali další informace o PPR. Jejich rozložení je zobrazeno v tabulce č.11 a grafu č. 2

Graf 2.: Jiné zdroje

Tab. 11.: Jiné zdroje

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
organizace, které se zabývají výukou PPR	12	25
církevní aktivity	11	24
manželka	10	22
rodina	4	9
studium na vysoké škole	3	7
nezařaditelné	6	13
celkem	46	100

7) Praktikuje PPR ve svém manželství?

Respondenti opět mohli zodpovídat ano nebo ne. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č.12.

Tab. 12.: Praktikuje PPR ve svém manželství?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
ano	157	74
ne	55	26
neuvedeno	1	0
celkem	213	100

Odpověď na hypotézu H3: „Většina katolických manželů se snaží informace o PPR získat a PPR praktikovat.“ vznikne porovnáním této otázky z otázkami „Získávali jste informace o PPR i z jiných zdrojů?“ (možnosti odpovědí ano - ne) a „Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?“ (možnosti odpovědí ano - ne). Přehled odpovědí je uveden v tabulce 13.

Tab. 13.: Hypotéza H3

kategorie	respondenti	Počet co měli/neměli jakkoliv info	Praktikuje/ nepraktikuje- počet osob
měli info z přípravy, praktikují	94	202	151
neměli info z přípravy, získávali jinde praktikují	57		
měli info z přípravy, nepraktikují	27	11	51
neměli info z přípravy, získávali jinde nepraktikují	24		
neměli info z přípravy, nezískávali jinde praktikují	6	11	6
neměli info z přípravy, nezískávali jinde nepraktikují	5		

Pouze 3,34% respondentů (5) nemělo informaci o PPR předmanželské přípravě, informace nezískávali jinde a PPR nepraktikují. Vychází nám tedy, že hypotéza H3: "Většina katolických manželů se snaží informace o PPR získat a PPR praktikovat." je potvrzena.

8) Kterou metodu PPR využíváte?

Respondenti měli opět na výběr z 6 možností a mohli uvést i více odpovědí. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 14.

Tab. 14.: Kterou metodu PPR využíváte?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
symptotermální metoda	117	45
sledování pouze hlenu, případně čípku	32	12
sledování pouze bazální teploty	17	7
výpočet plodných dnů dle kalendáře (kalendářní metoda)	34	13
využití přístrojů k určení plodných dnů	4	2
PPR nepoužíváme	52	20
neuveďeno	2	1
celkem	258	100

9) Jak se Vám daří uplatňovat metody PPR v praxi Vašeho intimního života?

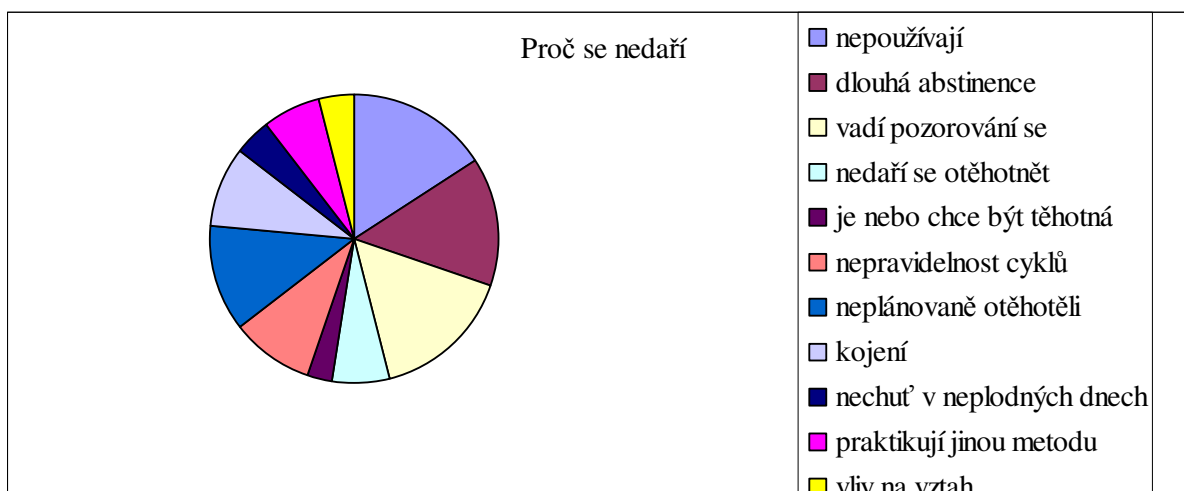
Touto otázkou respondenti hodnotili svou úspěšnost uplatňování dle čtyř možností. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 15.

Tab. 15.: Jak se Vám daří uplatňovat metody PPR v praxi Vašeho intimního života?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
velmi dobře	53	25
poměrně dobře	85	40
příliš se nám to nedaří	28	13
vůbec se nám to nedaří	25	12
neuveďeno	22	10
celkem	213	100

Proč se uplatňování metod PPR nedaří uvedlo 61 respondentů. Odpovídali nejen ti, kteří uvedli za d) vůbec se nám to nedaří, ale někteří respondenti, kteří odpověděli za c) příliš se nám to nedaří. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 16 a grafu č. 3.

Graf 3.: Proč se nedaří

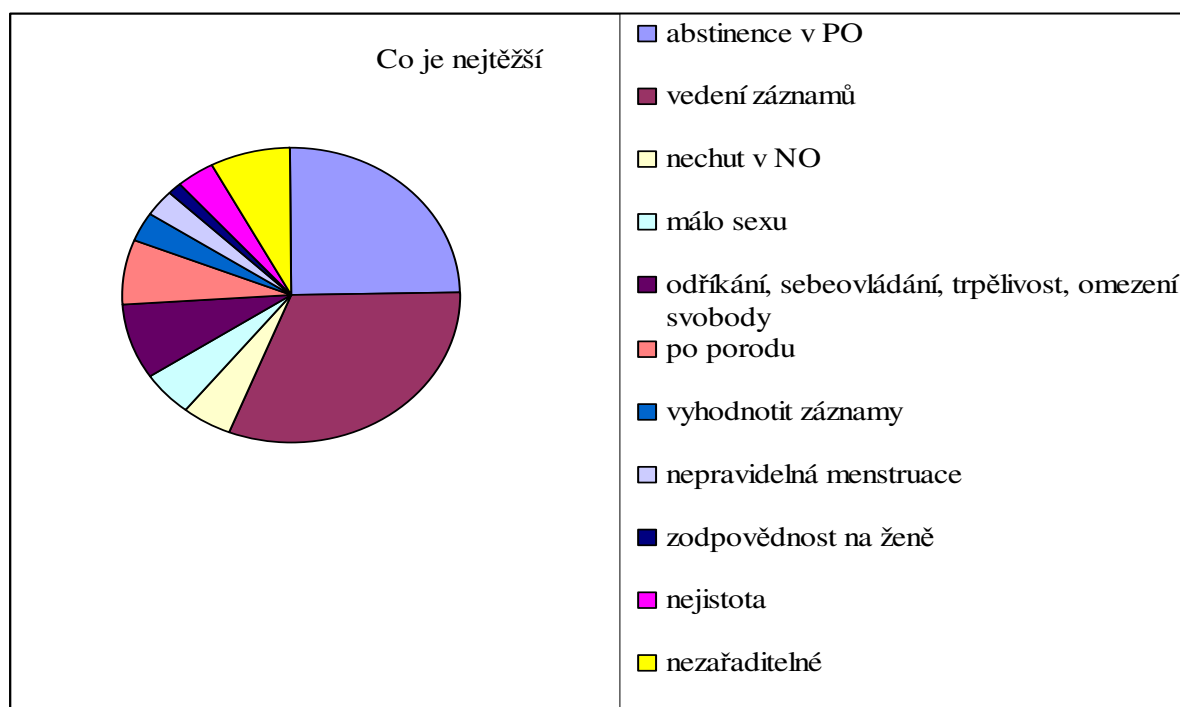
Tab. 16.: Proč se nedaří

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
nepoužívají	12	15
dlouhá abstinence	11	14
vadí pozorování se	12	16
nedaří se otěhotnět	5	7
je nebo chce být těhotná	2	3
nepravidelnost cyklů	7	9
neplánovaně otěhotněli	9	12
kojení	7	9
nechut' v neplodných dnech	3	4
praktikují jinou metodu	5	7
vliv na vztah	3	4
cekem	76	100

10) Co je pro Vás nejtěžší při užívání metod PPR?

K této otevřené otázce se vyjádřilo 137 respondentů. Někteří respondenti uvedli i více než jednu obtíž. 76 respondentů žádnou obtíž neuvodlo. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 17 a grafu č. 4.

Graf č. 4: Co je nejtěžší

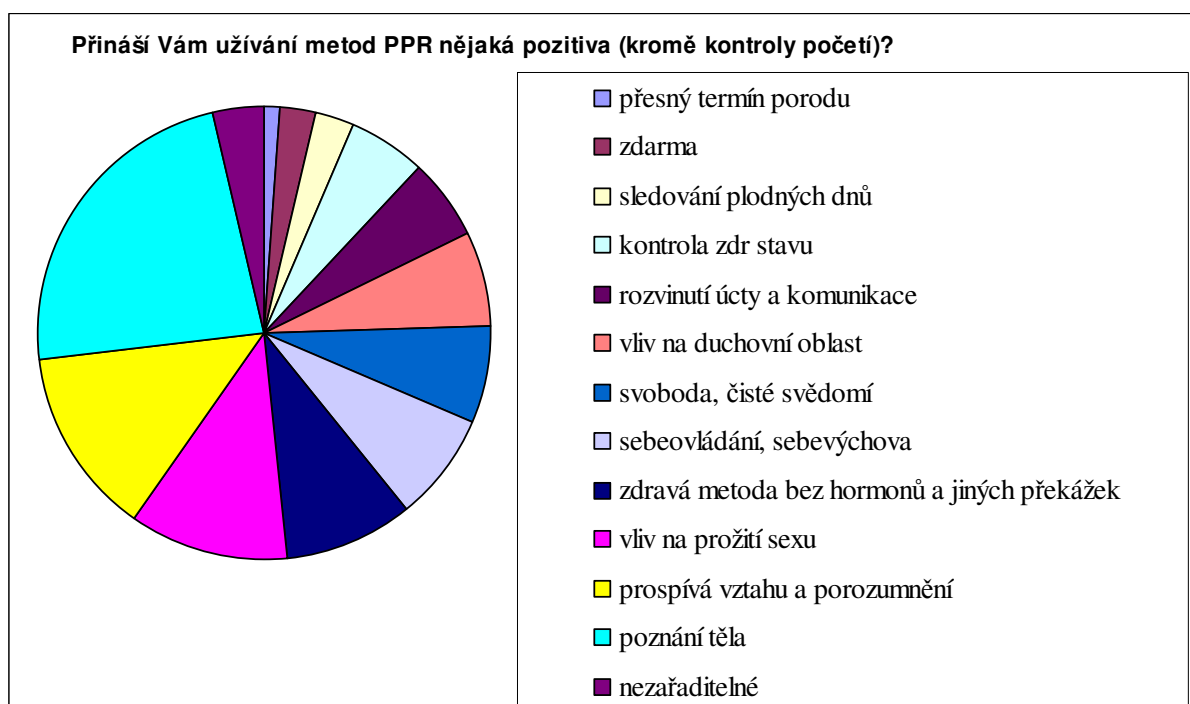
Tab. 17.: Co je pro Vás nejtěžší při užívání metod PPR?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
abstinence v PO	41	25
vedení záznamů	51	31
nechut v NO	8	5
málo sexu	8	5
odříkání, sebeovládání, trpělivost, omezení svobody	14	8
po porodu	12	7
vyhodnotit záznamy	5	3
nepravidelná menstruace	5	3
zodpovědnost na ženě	2	1
nejistota	6	4
nezařaditelné	13	8
celkem	165	100

11) Přináší Vám užívání metod PPR nějaká pozitiva (kromě kontroly početí)?

Na tuto otevřenou otázku reagovalo 116 respondentů, často uvedli víc než jeden přínos. 97 žádný přínos neuvvedlo. Rozložení přínosů je zobrazeno v tabulce č 18. a grafu č. 5.

Graf 5.: Přináší Vám užívání metod PPR nějaká pozitiva (kromě kontroly početí)?

Tab. 18.: Přináší Vám užívání metod PPR nějaká pozitiva (kromě kontroly početí)?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
přesný termín porodu	2	1
zdarma	5	2
sledování plodných dnů	6	3
kontrola zdr. stavu	11	5
rozvinutí úcty a komunikace	12	6
vliv na duchovní oblast	13	6
svoboda, čisté svědomí	14	7
sebeovládání, sebevýchova	16	8
zdravá metoda bez hormonů a jiných překážek	18	9
vliv na prožití sexu	23	12
prospívá vztahu a porozumění	27	14
poznání těla	47	24
nezařaditelné	7	3
celkem	201	100

Jelikož přínos pro své manželství uvedlo 54 procent respondentů hypotézu H4: „Používání metod PPR přináší manželům určitá pozitiva.“ přijímám částečně.

Sloučím kategorie „rozvinutí úcty a komunikace“ a „prospívá vztahu a porozumění“ celkem 20% respondentů potvrzuje hypotézu H5: „Používání metod PPR vede k prohloubení vzájemné komunikace a důvěry.“, kterou tedy přijímám též částečně, jedná se o pětinu respondentů.

12) Jak byste ohodnotili Vaši znalost metod PPR?

V této otázce měli respondenti možnost ohodnotit své znalosti na čtyř bodové škále. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 19.

Tab. 19.: Jak byste ohodnotili Vaši znalost metod PPR?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
velmi dobře	45	21
poměrně dobře	136	64
příliš je neznám	27	13
vůbec je neznám	2	1
neuveďeno	3	1
celkem	213	100

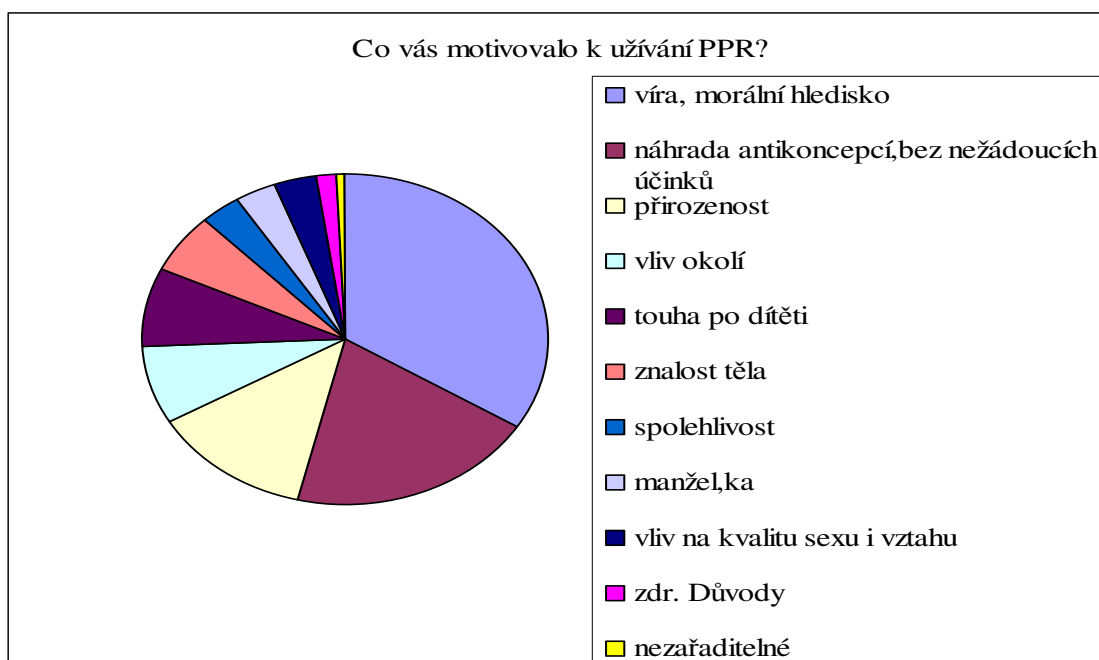
13) Co vás motivovalo/odradilo k užívání PPR?

Co bylo motivem uvedlo 166 respondentů a co odradilo nebo odrazuje 74 respondentů. Pro větší přehlednost jsem tuto otevřenou otázku rozdělila na dvě části.

a) motivovalo

Svou motivaci uvedlo 166 respondentů, 47 ji neuvedlo. Respondenti většinou uváděli víc než jen jeden důvod proč je PPR motivovalo. Celkem uvedli 237 motivací. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 20 a grafu č. 6.

Graf 6.: Co vás motivovalo k užívání PPR?

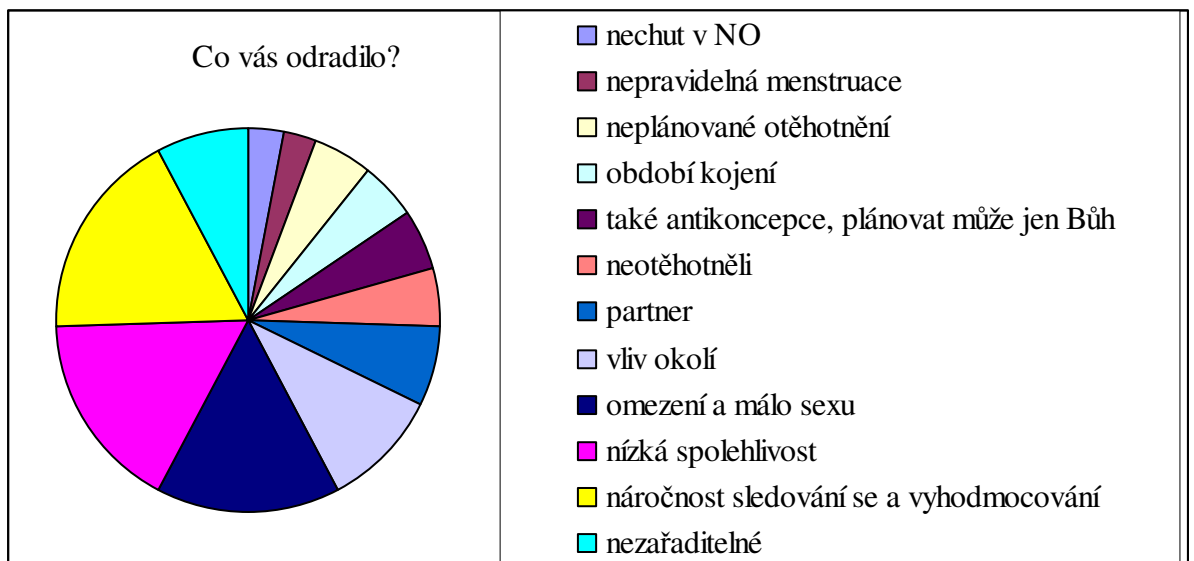
Tab. 21.: Co vás motivovalo k užívání PPR?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
víra, morální hledisko	80	34
náhrada antikoncepcí, bez nežádoucích účinků	47	20
přirozenost	31	13
vliv okolí	18	8
touha po dítěti	18	8
znalost těla	14	6
spolehlivost	8	3
Manžel/ka	8	3
vliv na kvalitu sexu i vztahu	8	3
zdr. důvody	4	2
nezařaditelné	1	0
celkem	237	100

b) odradilo

Co odradilo nebo odrazuje uvedlo 74 respondentů, 139 neuvedlo nic odrazujícího. I zde respondenti uváděli i víc než jeden důvod. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 21 a grafu č. 7.

Graf 7.: Co vás odradilo od užívání PPR?

Tab. 21.: Co vás odradilo od užívání PPR?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
nechut' v NO	3	3
nepravidelná menstruace	3	3
neplánované otěhotnění	5	5
období kojení	5	5
také antikoncepce, plánovat může jen Bůh	5	5
neotěhotněli	5	5
partner	7	7
vliv okolí	10	10
omezení a málo sexu	16	16
nízká spolehlivost	17	16
náročnost sledování se a vyhodnocování	18	17
nezařaditelné	8	8
celkem	102	100

V souvislosti s otázkou „Co je pro Vás nejtěžší při užívání metod PPR?“ hypotézu H6: „Používání metod PPR je pro manžele obtížné“ přijímám částečně. Co odrazuje či odradilo uvedlo 35% ze všech dotázaných a obtíže při užívání PPR vypsalo 64% ze všech respondentů.

Hypotézu H7: „Pro manžele je při užívání metod PPR obzvláště těžké vytrvat v pravidelnosti sledování“ přijímám částečně. Jedná se o nejčastěji uváděnou obtíž při užívání metod PPR, je uvedena jako vedení záznamů v 31%. Jako nejvíce odrazující prvek od užívání PPR uvedlo 17% respondentů náročnost sledování se a vyhodnocování záznamů.

14) Jaký význam má podle Vás zapojení PPR do přípravy na manželství?

Význam PPR respondenti ohodnotili dle 3 možností. Rozložení odpovědí je zobrazeno v tabulce č. 22.

Tab. 22.: Jaký význam má podle Vás zapojení PPR do přípravy na manželství?

Odpověď	Četnost	
	Absolutní	Relativní (%)
velký	116	55
středně velký	68	32
okrajový	26	12
nevedli	3	1
celkem	213	100

Jelikož význam zapojení PPR je dle manželů velký v 55 % hypotézu H1: „Křesťanští manželé považují výuku metod PPR v rámci předmanželské přípravy za důležitou.“ přijímám částečně.

12 DISKUSE

12.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka zní: „Jaký význam přiřkládají katoličtí manželé zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy?“ a odpověď na ni zní: „Většina katolických manželů přiřkládají velký význam zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy.“

Druhá výzkumnou otázka zní: „Jaké přínosy má používání metod PPR pro manžele?“ Na tom, že PPR má kromě kontroly počtů pro manžele přínos, se shodlo 54% respondentů, tedy odpověď na druhou výzkumnou otázku zní: „Nejčastěji uváděný přínos je poznání těla, druhý, že prospívá vztahu a porozumění mezi manžely a třetí je pozitivní vliv na prožití sexu.“

Třetí výzkumná otázka zní: „S jakými obtížemi se manželé potýkají při používání metod PPR?“ O tom že manželé mohou mít při užívání metod PPR potíže není pochyb. Co odrazuje či odradilo od praktikování PPR uvedlo 35% ze všech dotázaných a obtíže při užívání PPR vypsalo 64% ze všech respondentů. Odpověď na třetí výzkumnou otázku tedy zní: „Při používání metod PPR je pro manželské páry nejtěžší pravidelné sledování a vyhodnocování příznaků, jako druhé uváděné je abstinence v plodném období a třetí omezení svobody, sebeovládání se.“

12.2 Diskuse nad výsledky

V dotazníkovém šetření se velice osvědčilo použití internetu. Během jednoho týdne se podařilo získat nečekaně velký počet odpovědí. I po zastavení internetové strany chodily další dotazníky rozšířené ještě první formou textového dokumentu (Microsoft Word 2003) v příloze e-mailu. Dostala jsem i na můj osobní e-mail sdělení, že je potencionálním respondentům líto zastavení dotazníkového šetření, že se k tématu též chtěli vyjádřit. Také mě překvapily žádosti o posílání hotové práce.

Ve výzkumném souboru bylo 66% vysokoškoláků a 7 procent absolventů vyšších odborných škol. Domnívám se, že větší ochota k účasti na dotazníkových šetření může být vyšší při znalosti problematiky výzkumu. Dále také to, že je častější využívání metod PPR, a tedy i větší informovanost o těchto metodách, a zároveň i ochota odpovídat na dané otázky u vzdělanějších žen (Zvěřina, Weiss 2001).

Výsledek první otázky, která řeší, jakou formou probíhala příprava, je s převahou individuální setkání vedená pouze knězem 54%. Z výsledků vyplývá, že spolupráce mezi knězem a organizacemi není zatím tak častá.

Pozitivním výsledkem dle mého názoru je, že 57% respondentů uvedlo u druhé otázky, že mělo informaci o PPR v přípravě na manželství. U třetí otázky, týkající se míry a dostatečnosti informací, které manželé (respektive snoubenci) obdrželi v rámci přípravy, byl důraz na metody PPR pro 51% respondentů adekvátní a pro 41% nedostatečný. Tyto informace by mohly sloužit pro reflexi služeb z hlediska obsahu a formy.

Čtvrtá otázka podala výsledky o tom, co respondenti o PPR obdrželi. Kontakt na organizaci k bližšímu vysvětlení PPR uvedlo pouze 15% respondentů. Toto číslo je podle mého názoru poměrně nízké.

Z jiných zdrojů získávalo informace 85% respondentů. Nejčastěji se jednalo o knihy a hned za nimi o kamaráda/ky. Kurzy a rodinná centra byly až na třetím místě.

Sedmá otázka zjišťovala, zda respondenti praktikují PPR ve svém manželství. Ano uvedlo 74% dotázaných. Porovnáme-li tento údaj se závěry studie Weisse a Zvěřiny (1999), kdy užívání metody PPR uvedlo pouze vždy 9,8% mužů a 11,8% žen a občas 33,7% mužů a 29,3% žen, je vidět, že katoličtí manželé praktikují PPR častěji než průměrná populace ČR.

Nejvíce respondentů uvedlo, že ve svém manželství praktikuje symptotermální metodu 45%, následuje výpočet plodných dnů dle kalendáře 13% a sledování hlenu 12% respondentů. Počet procent je ovlivněn i tím, že 20% respondentů uvedlo PPR nepoužíváme, což koreluje s předchozí otázkou, kde 26% také uvedlo, že PPR nepoužívají. Proč toto číslo přesně nesedí, je možné vysvětlit tím, že někteří z respondentů uvedli, že PPR nevyužívají v předchozí otázce pouze z přechodných důvodů (např. těhotenství).

Na devátou otázku, která zjišťuje, jak se respondentům daří uplatňovat metody PPR v praxi intimního života, odpovědělo 40% manželů poměrně dobře. Otázka zřejmě nebyla jasně formulována a tak ji nezodpovědělo 10% dotázaných.

Desátou otázkou byli respondenti požádaní o uvedení toho, co je pro ně nejtěžší při užívání metod PPR. Obtíže při užívání PPR uvedlo 64% respondentů a někteří respondenti uvedli i více než jednu nesnáz. 36% respondentů žádnou obtíž neuvvedlo.

Tématické shluky, které obsahovaly větší počet odpovědí, jsem seřadila sestupně podle nejvíce zastoupených odpovědí a uvádím příklady:

Vedení záznamů: „pravidelnost měření“ a „dodržet pravidelné měření teploty při práci na směny“

Abstinence v době plodných dnů: „Zřeknout se pohlavního styku v plodném období, pokud zrovna neplánujeme početí dalšího dítěte, zvláště, když manželské objetí je pro nás jedním z významných projevů lásky a náklonnosti k protějšku“ a „odolat pokušení během plodného období, pokud jsem nechtěla otěhotnět.“

Odříkání, sebeovládání, trpělivost, omezení svobody: „být trpělivý a schopnost se ovládat“ a „vnitřní disciplína“

Období po porodu: „období kojení a s ním spojené dlouhý náběh pravidelných cyklů“

Z uvedeného vyplývá, že manželé se potýkají z potížemi při běžné praxi užívání metod PPR. Brožurky a materiály v poradnách zaměřených k výuce PPR o těchto negativěch mluví spíše málo a tak jsem zaznamenala i stížnosti manželů, že o nich nebyli informováni. Myslím si, že by na to mohly organizace PPR, respektive vedoucí předmanželských příprav reagovat a při informování o PPR pamatovat. Možná by i další výzkum mohl směřovat k prozkoumání toho, jak se ve výuce PPR pracuje s těmito negativy.

Jedenáctou otázkou byli manželé požádáni, aby napsali, pokud jim užívání metod PPR přináší i nějaká pozitiva, kromě kontroly početí. Kromě kontroly početí uvedlo přínos 54% respondentů. 46% respondentů žádný přínos neuvedlo.

Tématické shluky, které obsahovaly větší počet odpovědí, jsem seřadila sestupně podle nejvíce zastoupených odpovědí a uvádím příklady:

Poznání svého těla: „Lépe dovedu pochopit fungování a potřeby svého těla. Únava a vypětí mohou být spojena se sestupem hormonů, změna nálady též,... pochopení cyklů u ženy, vědomost o menstruaci a blížících se změnách nálad, možnost plánování např. dovolené či jiných akcí na termín, kdy nemá žena menstruaci.“

Pozitivní vliv na vztah a vzájemné porozumění: „Prohloubení prožívání manželského života, větší citová vazba na manžela, zvýšení úcty k vlastnímu tělu i partnerovi.“ A „Období zdrženlivosti jsou pro náš vztah pozitivní. Čeho je moc, brzy zevšední. Takže je to i lék proti nudě a přesycenosti...“ a „Dává manželskému vztahu dynamiku - to, že není možné milovat se kdykoli znamená napětí a větší těšení se na neplodné období, víc se mazlíme a rozvíjíme intimní vztah jinak, což je pro manželství moc důležité.“

Pozitivní vliv na prožívání sexu: „je pořád na co se těšit, vyšší přitažlivost, nezevšednění intimního života“, „zkvalitnění sexuálního života, v době abstinence důraz na duševní rovnu vztahu“ a „stálá touha po manželce, nezevšednění manželské intimity“.

Zdravá metoda, bez hormonů a jiných překážek: „...dobrý pocit, že používám zdravou metodu, že do sebe necpu žádné hormonální prášky.“, „organismus manželky není zatížen negativními dopady hormonální antikoncepce“ a „v případě neplodných dní nemusíme řešit „technické problémy“ při pohlavním styku (např. nasazení kondomu)“

Sebevýchova, sebeovládání: „sebevýchova, radost z vítězství, radost ze vztahu“

Svoboda a čisté svědomí: „Žítí v souladu s přirozeným během života, připadám si svobodná (t.j. ne „závislá“ na hormonální antikoncepci) a zdravá - a přesto mám kontrolu početí.“

Vliv na duchovní oblast: „Žítí v souladu s katolickou vírou.“

Rozvinutí úcty a komunikace: „Obohacuje to naši manželskou komunikaci.“, „tolerance mezi manžely, ohleduplnost, větší komunikace, věrnost, úcta“ a „úctu k partnerovi / vědomí zodpovědnosti a otevřenosti k plnosti“.

Pokud porovnáme odpovědi na tyto dvě otázky, také zjistíme to, co komentovala jedna respondentka, že se jedná paradoxně o to samé. Že to, co je zátěží, je vlastně i výhodou. Z toho osobně vyvozují, že pak už záleží na dalších okolnostech, zda pár metodu bere pro svůj manželský život jako obohacující nebo jako obtíž.

Svou znalost metod PPR manželé ohodnotili jako poměrně dobře v 64%.

I toto podporuje hypotézu, že by bylo přínosné, aby snoubenci obdrželi kontakt na organizaci, která jim může zprostředkovat nejen vysvětlení základních pravidel, ale pomáhat jim i při všech dalších otázkách, které se mohou vyskytnout v průběhu užívání PPR. Z poradenství zaměřeného na výuku metod PPR mám zkušenost, že pouhé vysvětlení metody nestačí, mnohem větší efekt má doprovázení.

Předposlední otázka zjišťovala co manželé motivovalo/odradilo k užívání PPR?

Co bylo motivem uvedlo 166 respondentů a co odradilo nebo odrazuje 74 respondentů. Tématické shluky o tom, co manželé nejčastěji odrazuje, které obsahovaly větší počet odpovědí, jsem seřadila sestupně podle nejvíce zastoupených odpovědí a uvádím příklady:

Náročnost sledování se a vyhodnocování cyklů: „pravidelné měření“

Nízká spolehlivost: „nejistota, vysoká pravděpodobnost otěhotnění“

Omezení a malá frekvence sexu: „nespokojenost manžela s abstinencí“, „nedostatečný počet a kvalita sexuálních styků v neplodných dnech“

Vliv okolí: „známí manželé, kteří metodu používali spíše s neúspěchem (mají 4 děti)“, „Propagandistický postoj církve k této jediné „povolené“ metodě plánování rodičovství.“

Druhým důvodem, proč nepoužívám tuto metodu, jsou špatné zkušenosti mých známých a kamarádů s touto metodou.“

Manžel: „Manžel, který této metodě není nakloněn.“

Stejný počet respondentů uvedlo:

Nepodařilo se otěhotnět: „Nejspíš přestanu PPR praktikovat, jelikož se snažím otěhotnět a nejspíš díky přílišné kontrole plodnosti se nám to nedaří.“

Neplánovaně otěhotněli: „Početí dalších dvou neplánovaných dětí, také nezámem partnera...“

Jedná se také o antikoncepci: „Plánovat může jen Bůh.“

Doba kojení: „V období kojení příliš složité a nespolehlivé sledování, narušené častým vstáváním, nepřítomnost menzes.“

Také tématické shluky o tom, co manžele nejčastěji motivuje, které obsahovaly větší počet odpovědí, jsem seřadila sestupně podle nejvíce zastoupených odpovědí a uvádím příklady:

Víra a morální hodnoty: „Učení církve. Myslím si, že církev má dost velké zkušenosti s tím, co je nebo není pro člověka dobré. Používání PPR je součástí mé katolické identity.“, „Vidíme tuto metodu jako jedinou variantu akceptující Boží záměr se sexualitou.“, „oficiální postoj katolické církve“. Díky tomu je vidět, že manželé mají opravdu snahu žít podle učení církve, myslím si, že je to určitě další podmět pro organizace nabízející výuku metod PPR a pro ty, co vedou přípravu na svátost manželství.

Náhrada antikoncepcí bez nežádoucích účinků: „Myslím si, že je to pro mé tělo nejlepší způsob „ochrany“ v tomto moderním světě.“, „Je to příjemnější, pohodlnější než kondom a zdravější než např.hormonální antikoncepce.“

Přirozenost: „přirozenost“

Vliv okolí: „okolí – lidé, kteří tuto metodu používají a lidé, kteří nás provázeli přípravami na manželství“ a „kurz“

Touha po dítěti: „potíže s plodností“ a „touha mít děti“

Znalost těla: „kouzlo objevování fungování vlastního těla“, „více poznat svoje tělo a pochody v něm“

Spolehlivost: „velmi vysoká spolehlivost“, „potřeba nalézt spolehlivou metodu“

Vliv na kvalitu sexu a vztahu: „Možnost nekoitálního mazlení v plodných fázích cyklu. Změny s cyklem, dynamika“, „zkvalitnění sexuálního života, v době abstinence důraz na duševní rovinu vztahu“, „V našem manželství nás to posunulo zase o něco dopředu“

Manžel/ka: „Manželka“

Poslední otázka zjišťovala, jaký význam má podle manželů zapojení PPR do přípravy na manželství. Většina manželů 55% vidí opravdu velký význam zapojení PPR do přípravy a 32% jako středně velký. Pouze 12% uvedlo pouze okrajový. Často se jednalo o muže, kteří PPR neuvítají a jsou jím zklamáni. A co mě překvapilo, byl naopak i fakt, že manželé, kteří PPR nepoužívají, přesto často uváděli význam zapojení PPR do přípravy jako středně velký.

12.3 Slabiny proběhlého výzkumu

Slabinou uvedeného výzkumu je, že data byla zpracována pouze na úrovni prvního stupně. Také formulace některých otázek bych nyní volila jinak. V uzavřených otázkách „Z jakých zdrojů jste získali informace o PPR?“ a „Jak se Vám daří uplatňovat metody PPR v praxi Vašeho intimního života?“ chybí odpověď, která by zohledňovala, že PPR vůbec neuvítají.

12.4 Náměty pro další výzkum a aplikace závěru v praxi

Vzhledem k omezením třídění prvního stupně by bylo pro další bádání dobré zpracovat data i na vyšší úrovni, zjistit rozdíly mezi odpověďmi mužů a žen a výzkumný vzorek rozšířit nejen na katolíky. Jak již bylo uvedeno, možná by i další výzkum mohl směřovat k prozkoumání toho, jak se ve výuce PPR pracuje s těmito negativy.

Jelikož je velké procento manželů, kteří při přípravě nedostali o PPR žádné informace a 85% respondentů zjišťovalo informace o PPR i jinde, dle mého názoru by bylo přínosem, aby větší počet snoubenců dostal při přípravě alespoň informativní letáček o metodách PPR s kontaktem na organizaci, která by mu mohla poskytnout odborné poradenství zaměřené na PPR.

Závěr

Cílem mé práce bylo identifikovat limity a možnosti poradenství zaměřeného na výuku PPR. Dílčími cíly bylo popsat obtíže a přínosy, které si manželé v souvislosti s užíváním metod PPR uvědomují a také zjistit, jaký význam pro ně má výuka metod PPR v souvislosti s předmanželskou přípravou.

Práce je dělena na dvě části: teoretickou a empirickou. Teoretická část je složená z kapitol manželství svátost manželství, příprava na svátost manželství, sexualita a přirozené plánování rodičovství. Teoretická část popisuje průběh výzkumu.

Použitá metoda byl dotazník, který tvořily otevřené a uzavřené otázky. Jím jsem dostala odpovědi na výzkumné otázky.

Na hlavní výzkumnou otázku „Jaký význam přikládají katoličtí manželé zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy?“ je odpověď „Katoličtí manželé přikládají velký význam zahrnutí výuky metod PPR do předmanželské přípravy.“

Na druhou výzkumnou otázku „Jaké přínosy má používání metod PPR pro manžele?“ je odpověď „Nejčastěji uváděný přínos je poznání těla, druhý, že prospívá vztahu a porozumění mezi manžely a třetí je pozitivní vliv na prožití sexu.“

A na třetí výzkumnou otázku „S jakými obtížemi se manželé potýkají při používání metod PPR?“ je odpověď „Při používání metod PPR je pro manželské páry nejtěžší pravidelné sledování a vyhodnocování příznaků, jako druhé uváděné je abstinence v plodném období a třetí omezení svobody, sebeovládání se.“

Práce přináší zajímavé informace a podněty pro organizace, které v rámci nabízených sociálních služeb provádí i předmanželské kurzy nebo jejich ekvivalenty. Práce upozorňuje na momenty, které si zasluhují větší pozornost (morálka, církevní hledisko) a také na problémy, které PPR může manželským párům přinést a na jejichž prevenci by se mohla příprava také zaměřit.

Bibliografie

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bible (1993). Písmo svaté Starého a Nového zákona, ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost.
- Benedikt, XIV. (2006). *Deus caritas est*. Praha : Paulínky.
- Brzek, A. et al. (1993). *Průvodce sexualitou člověka*. Praha : Speciální pedagogické nakladatelství.
- Deutskens, E., de Ruyter, K., Wetzels, M., Oosterveld, P. (2004). Response Rate and Response Quality of Internet-Based Surveys: An Experimental Study. *Marketing Letters*, roč.15, č.1, s.21-36.
- Frickem, R.D., Schonlau, M. (2002): Advantages and Disadvantages of Internet Research Surveys: Evidence from the Literature. *Field Methods*, roč.14, č.4, s.347-367.
- Hanscom, B., Lurie, J.D., Homa, K., Einstein, J.N. (2002): Computerized Questionnaires and the Quality of Survey Data. *Spine*, roč.27, č.16, s.1797-1801.
- Chlumský, J. (1993). *Bůh je láska : Pro přípravu snoubenců a obnovu manželství*. Třebíč : Arca JiMfa.
- Kippley, J., Kippley, S. (1995). *Umění přirozeného plánování rodičovství z ang. org. The Art of Natural Family Planning*. Olomouc: Matice cyrilometodějská.
- JAN PAVEL II. (1992). *Familiaris Consortio : O úkolech rodiny v křesťanském světě*. Praha : Zvon.
- Krebs, V., a kol. (2007) *Sociální politika*. Praha: ASPI.
- Lázničková, L. (2003). *Přirozené plánování rodičovství, Průvodce symptotermální metodou*. Brno: Centrum naděje a pomoci.
- Lázničková, L., et al. (2009). *Výukové texty kurzu výchovy k rodičovství se zaměřením na metodu PPR*. Brno : Centrum naděje a pomoci.
- Navrátil, P. (2001). *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman.
- Malý, T. (1978). *Ty a on - ty a ona*. Řím : Křesťanská akademie.
- Pavel IV. (1991). *Humane vitae. O správném řádu sdělování lidského života*. Praha: Skriptum.
- Peschke, K. H. (2004). *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad.
- Pšenička, O. (1995). *Sexuální výchova v rodině*. Hradec Králové : Hnutí rodina.
- Skočovský, K. D. (2004). *Sexualita a manželská spokojenost při používání symptotermální metody přirozeného plánování rodičovství u religiozní populace*. Unpublished master thesis, Brno: Masarykova Univerzita.

- Skočovský, K. D. (2004a). Přirozené plánování rodičovství: biologické a psychologické aspekty. prezentace na kurzu CENAP Brno 21.10.2004
- Skočovský, K. D. (2007) *Akceptabilita metod přirozené kontroly početí: dimenze a determinanty* (Disertační práce). Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.
- Šimečková, A., et al. (2002). *Na cestě za láskou: Příprava na manželství a rodičovství*. Zlín : Centrum pro rodinu a sociální péči.
- Šipr, K., Šiprová, H. (1995). *Přirozené a spolehlivé plánování rodičovství*. Rosice : GLORIA.
- Škúrka, E. (1993) *Manželské právo : Skripta CM bohoslovecké fakulty v Olomouci*. Olomouc : [s.n.].
- Weiss, P., & Zvěřina, J. (2001). *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál.

SEZNAM CITOVANÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- Jan Pavel II. (2004 28.ledna). *Message of John Paul II on the occasion of the international convention on "Natural regulation of fertility and culture of life"* [online]. Dostupné 1.9. 2009 z http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/speeches/2004/january/documents/hf_jp-ii_spe_20040130_conv-fertility_en.html.
- Trujillo, A. L., Hellin, F. G. (2001) *Příprava na svátost manželství*. [online]. Dostupné 1. 7. 2010 z <http://tisk.cirkev.cz/res/data/004/000502.pdf?seek=5>>.
- Zákon o rodině, 1963/94 Sb.* [online]. Dostupné 1. 7. 2010 z <http://zakony.kurzy.cz/94-1963-zakon-o-rodine/>>.

Seznam zkratk

CENAP – Centrum naděje a pomoci
PPR - přirozené plánování rodičovství
NO - neplodné období
PO - plodné období

Přílohy

Příloha č.1 Dotazník

DOTAZNÍK

Pohlaví: žena muž

Věk:

Délka manželství: let měsíců

Nejvyšší dosažené vzdělání: ZŠ SŠ VOŠ VŠ

- 1) Jakou formou probíhala Vaše předmanželská příprava? *(Je možné označit i více odpovědí.)*
 - a) individuální setkání vedená pouze knězem
 - b) skupinová setkání více párů s knězem
 - c) kurz pořádaný nějakou organizací mimo vlastní farnost
 - d) kurz pořádaný ve spolupráci s knězem a organizací
 - e) jinou formou, doplňte

- 2) Byla informace o PPR součástí předmanželské přípravy, kterou jste prošli?
 - a) ano
 - b) ne

- 3) Důraz na metody PPR byl ve Vaší předmanželské přípravě:
 - a) nadměrný
 - b) adekvátní
 - c) nedostatečný

- 4) Při přípravě na manželství jsem obdržel *(Je možné označit i více odpovědí.)*
 - a) kontakt na organizaci k bližšímu vysvětlení PPR
 - b) kontakt na manželský pár či jednotlivce k bližšímu vysvětlení PPR
 - c) publikaci - učebnici PPR
 - d) informativní letáček či brožurku o principu PPR
 - e) podrobné vysvětlení pravidel PPR
 - f) nic z výše uvedeného

- 5) Získávali jste informace o PPR i z jiných zdrojů?
 - a) ano
 - b) ne

- 6) Z jakých zdrojů jste získali informace o PPR? *(Je možné označit i více odpovědí.)*
 - a) u gynekologa

- b) od kamaráda/ky
- c) na internetu
- d) z knih
- e) v kurzech, rodinných centrech
- f) jiné (*vypište*)

7) Praktikujete PPR ve svém manželství?

- a) ano
- b) ne

8) Kterou metodu PPR využíváte? (*Je možné označit i více odpovědí.*)

- a) symptotermální metoda
- b) sledování pouze hlenu, případně čípku
- c) sledování pouze bazální teploty
- d) výpočet plodných dnů dle kalendáře (kalendářní metoda)
- e) využití přístrojů k určení plodných dnů
- f) PPR nepoužíváme

9) Jak se Vám daří uplatňovat metody PPR v praxi Vašeho intimního života?

- a) velmi dobře
- b) poměrně dobře
- c) příliš se nám to nedaří
- d) vůbec se nám to nedaří z důvodu

10) Co je pro Vás nejtěžší při užívání metod PPR? *Prosíme uveďte.*

.....

11) Přináší Vám užívání metod PPR nějaká pozitiva (kromě kontroly početí)? *Pokud ano, prosíme uveďte jaká.*

.....

12) Jak byste ohodnotili Vaši znalost metod PPR?

- a) velmi dobře
- b) poměrně dobře
- c) příliš je neznám
- d) vůbec je neznám

13) Co vás motivovalo/odradilo k užívání PPR? prosíme uveďte

a) motivovalo

b) odradilo

14) Jaký význam má podle Vás zapojení PPR do přípravy na manželství?

a) velký

b) středně velký

c) okrajový